

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJOS DIREKTORIUS

**ĮSAKYMAS
DĖL PRITARIMO ŠAKIŲ LOPŠELIO-DARŽELIO „BERŽELIS“ IKIMOKYKLINIO
UGDYMO(SI) PROGRAMAI**

2021 m. spalio d. Nr. AT-
Šakiai

Vadovaudamasis Ikimokyklinio ugdymo programų kriterijų aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2005 m. balandžio 18 d. įsakymu Nr. ISAK-627 „Dėl Ikimokyklinio ugdymo programų kriterijų aprašo“, 3 punktu, Šakių rajono savivaldybės tarybos 2021 m. spalio 22 d. sprendimu Nr. T-285 „Dėl įgaliojimų Šakių rajono savivaldybės administracijos direktoriui suteikimo“ bei atsižvelgdamas į Šakių lopšelio-darželio „Berželis“ direktorės Linos Viliušienės 2021 m. spalio 8 d. prašymą R2-48,

p r i t a r i u Šakių lopšelio-darželio „Berželis“ ikimokyklinio ugdymo(si) programai.

Šis įsakymas per vieną mėnesį nuo sprendimo įteikimo dienos gali būti skundžiamas Lietuvos administracinių ginčų komisijos Kauno apygardos skyriui adresu: Laisvės al. 36, Kaunas, arba Regionų apygardos administracinio teismo Kauno rūmams adresu: A. Mickevičiaus g. 8A, Kaunas.

Administracijos direktorius

Dainius Grincevičius

Parengė
Švietimo, kultūros ir sporto skyriaus
vyriausioji specialistė

Ingrida Kasparavičienė
2021-10-25

IKIMOKYKLINIO UGDYMO(SI) PROGRAMA

ŠAKIAI, 2021

PRITARTA
Šakių lopšelio-darželio „Berželis“
mokytojų tarybos
2021 m. gegužės 31 d. posėdžio protokoliniu
nutarimu (protokolas Nr. S3-2)

Ikimokyklinio ugdymo programą atnaujino sudaryta darbo grupė (Įsak. Nr. VK-19, 2021-03-29):

mokytoja metodininkė Odeta Sakalauskienė,
mokytoja metodininkė Raimonda Žemaitienė,
vyresnioji socialinė pedagogė, vyresnioji mokytoja Aušra Kasparavičienė,
vyresnioji mokytoja Silva Duobienė,
vyresnioji mokytoja Sandra Naujokaitienė,
mokytoja Valda Petrauskienė.

Koordinatorius: direktoriaus pavaduotoja ugdymui Dovilė Kazakauskienė

TURINYS

1. BENDROSIOS NUOSTATOS	4
1.1 Informacija apie ugdymo įstaigą:	4
1.2 Mokytojų ir kitų specialistų pasirengimas	4
1.3 Švietimo teikėjo savitumas	5
1.4. Tėvų (globėjų) ir vietos bendruomenės poreikiai	6
1.5 Vaikai ir jų poreikiai.	7
2. UGDYMO(SI) PROGRAMOS PRINCIPAI	8
3. UGDYMO(SI) PROGRAMOS TIKSLAS IR UŽDAVINIAI	9
4. UGDYMO(SI) TURINYS	10
6. UGDYMO(SI) METODAI, FORMOS IR PRIEMONĖS	12
6.1 Ugdymo(si) metodai ir priemonės:	12
6.2 Ugdymo(si) organizavimo formos	14
6.3 Ugdymo(si) priemonės	14
7. REKOMENDUOJAMOS MĖNESIO TEMOS	15
8. UGDYMO PASIEKIMAI IR JŲ VERTINIMAS	15
9. BENDRADARBIAVIMO SU ŠEIMA FORMOS	18
10. NAUDOTA LITERATŪRA IR INFORMACINIAI ŠALTINIAI	18
PRIEDAS NR. 1	20
PRIEDAS Nr. 2	21
PRIEDAS NR. 3	22
REKOMENDUOJAMOS MĖNESIO TEMOS	22
TEMA: SVEIKI ATVYKĘ Į IKIMOKYKLINIO UGDYMO GRUPE	23
TEMA: VISKAS APIE MUS	26
TEMA: MANO PENKI POJŪČIAI	26
TEMA: KUR MES GYVENAME?	32
TEMA: VANDUO / SNIEGAS / LEDAS	35
TEMA: ŠVIESA	38
TEMA: POKYČIAI	41
TEMA: AUGALAI	44
TEMA: KŪDIKIAI / GYVŪNŲ JAUNIKLIAI	47
TEMA: TRANSPORTAS	50
KITOS TEMOS:	53
Rekomenduojama literatūra	53

1. BENDROSIOS NUOSTATOS

1.1 Informacija apie ugdymo įstaigą:

Pavadinimas: Šakių lopšelis-darželis „Berželis“

Įstaigos kodas: 190830712

Veiklos pradžia: 1976 m. vasario mėn. 23 d.

Teisinė forma: Šakių savivaldybės biudžetinė įstaiga

Grupė: Neformaliojo švietimo įstaiga

Ugdymo(si) kalba: lietuvių

Ugdymo(si) forma: dieninė

Kontaktai : adresas Gimnazijos g. 7, Šakiai, LT- 71115, tel.: 8-345-60183,

el. paštas: darzelis.berzelis7@gmail.com, interneto svetainės adresas:

www.sakiuberzelis.lt, vieša facebook paskyra-puslapis:

<https://www.facebook.com/%C5%A0aki%C5%B3-lop%C5%A1elis-dar%C5%BEelis-Ber%C5%BEelis-1695692170646391/>

1.2 Mokytojų ir kitų specialistų pasirengimas

Įstaigoje dirba kvalifikuoti pedagogai, turintys reikiamą pedagoginį išsilavinimą ir kompetencijas. Įstaigos pedagogai nuolat dalyvauja miesto, šalies ir tarptautiniuose kvalifikacijos tobulinimo renginiuose, nuotoliniuose mokymuose, seminaruose, projektinėse veiklose, taip pat patys organizuoja seminarus, konferencijas, skaito pranešimus, dalyvauja rajono metodinėje veikloje. Įstaigoje veikia trys metodinės grupės: ankstyvojo ikimokyklinio amžiaus, ikimokyklinio amžiaus ir švietimo pagalbos specialistų. Įstaigos pedagogai atviri pokyčiams, ieškantys naujovių, aktyviai dalijasi gerąja darbo patirtimi ne tik įstaigoje, bet ir su miesto bei rajono pedagogais, organizuodami atviras veiklas, šventes, pramogas.

Šakių lopšelyje-darželyje „Berželis“ dirba reikalinga specialistų komanda: logopedai, specialieji pedagogai, socialinis pedagogas, psichologas, meninio ugdymo mokytojai, mokytojų padėjėjai (SUP turintiems vaikams), visuomenės sveikatos specialistas. Mokytojai ir pagalbos mokiniui specialistai bendradarbiauja tarpusavyje inicijuojant, organizuojant renginius, integruojant

veiklas, vykdant projektus. Mokytojų padėjėjos tobulinasi dalyvaudamos įvairiuose mokymuose, seminaruose.

Veikia Vaiko gerovės komisija, kurios paskirtis – organizuoti ir koordinuoti prevencinį darbą, švietimo pagalbos teikimą, saugios ir palankios vaiko ugdymui aplinkos kūrimą, švietimo programų pritaikymą vaikams, turintiems specialiųjų poreikių, ieškoti naujų galimybių, problemų sprendimo būdų, pasitelkiant reikiamus specialistus.

1.3 Švietimo teikėjo savitumas

Įstaiga įsikūrusi Šakių miesto centre. Ją lankančių vaikų skaičiumi yra didžiausia rajone. Netoli įsikūręs Šakių lopšelis-darželis „Klevelis“. Vaikai gali tarpusavyje bendrauti ir bendradarbiauti (karantino metu technologijų pagalba). Už keliolikos metrų nuo mūsų matosi Šakių ežeras, netoli J.Lingio parkas, Siesarties upelis, kolektyviniai sodai, Šakių „Varpo“ mokykla, miesto savivaldybė, miesto viešoji biblioteka, netoliese Šakių „Žiburio“ gimnazija. Aplinka suteikia vaikams galimybę ugdytis už darželio ribų. Šakiuose puoselėjamos savitos šio krašto kultūrinės tradicijos, išsaugota gyva, daininga Zanavykų šnekta. Šakių kraštas turtingas tradicijomis, papročiais, gražia gamta, savo istorija, muziejais, žymiais žmonėmis. Vaikai turi galimybę perprasti tautos kultūrą.

Įstaigoje veikia 12 grupių (komplektuojama ankstyvojo, ikimokyklinio, priešmokyklinio amžiaus vaikų grupės). Kiekvienoje grupėje sudaryta estetiška, vaiko kūrybingumą skatinanti aplinka. Įstaigoje pakankamai geros sąlygos naudotis šiuolaikinėmis informacinėmis technologijomis. Kiekviena grupė turi kompiuterį, įstaiga turi penkis projektorius. Įstaigoje yra salė, sporto salė, du logopediniai kabinetai, įrengtas „Močiutės kambarėlis“, kuriame vaikai turi galimybę dirbti, kurti, stebėdami, tyrinėdami autentiškus senovinius daiktus ir aplinką. Į vaikų ugdymosi procesą integruojama ikimokyklinio ugdymo programa „KIMOČIS“ (Kimochis). Programos filosofija remiasi penkiais pagrindiniais principais, kurių gali išmokti kiekvienas vaikas: BŪTI PAGARBUS, ATSAKINGAS, ATSPARUS, ATJAUČIANTIS, MALONUS IR DRĄSUS. Taip pat integruojama tarptautinė vaikų socialinių įgūdžių ugdymo programa „Žipio draugai“, kuri padeda vaikams įveikti kasdieninius emocinius sunkumus: atstūmimą, vienatvę, patyčias ar priekabiavimą, sunkius pokyčius.

Įstaiga turi puikią didelę teritoriją, aikšteles su pavėsinėmis bei kita lauko įranga. Lauko įranga nuolat atnaujinama. Vaikams sudarytos sąlygos pasivaikščioti, stebėti gamtą įvairiais

metų laikais. Puoselėjama darželio aplinka – sodinami įvairūs medeliai, krūmai, daržovės, gėlės. Vaikai skatinami bei mokomi jais rūpintis, prižiūrėti ir saugoti.

Pedagogai kartu su vaikais ir jų tėveliais, bendruomenės nariais, kuria jaukią, vaikų amžių ir poreikius atitinkančią bei įvairiapusį ugdymą skatinančią aplinką. Siekiama, kad aplinka skatintų vaiko poreikį judėti, pažinti, kurti jaukumą, būtų funkcionali.

Pagal sudarytą metinę veiklos programą vaikai dalyvauja įvairiuose mūsų įstaigoje organizuojamuose renginiuose ir akcijose. Esame nuolatiniai respublikinių ir rajoninių renginių dalyviai. Mokyklos pedagogai, organizuodami ugdymą, dažnai renkasi ne tik veiklų temas, bet dažnai ir projekto metodą. Inicijuojami projektai, atitinkantys vaikų poreikius, tėvų lūkesčius. Dalyvaujame tarptautiniuose Erasmus+ projektuose. Įgyvendinant projektus, bendradarbiauja specialistų ir pedagogų komanda, įtraukiami tėvai, socialiniai partneriai.

Įstaiga kaip partnerė dalyvauja įgyvendinant projektą „Šilalės, Šakių ir Šiaulių rajonų savivaldybių ikimokyklinio ugdymo mokyklų veiklos tobulinimas“ ir projekte dalyvaujančios ikimokyklinio ugdymo įstaigų komandos parengė metodiką „Darželis visiems“. Metodika pritaikyta ikimokyklinio ugdymo įstaigų poreikiams, parengtos jos diegimo ir praktinio taikymo metodinės rekomendacijos, mokymų medžiaga. Šios metodikos elementai adaptuoti į šią atnaujintą ikimokyklinio ugdymo programą.

Įstaiga atvira visuomenei, prieinama kiekvienam norinčiam ją lankyti, palaiko glaudžius ryšius su socialiniais partneriais, Šakių „Varpo“ mokykla, Šakių kultūros centru, Šakių lopšeliu- darželiu „Klevelis“. Šakių „Žiburio“ gimnazija bei kitomis Šakių rajono švietimo ir verslo įstaigomis.

1.4. Tėvų (globėjų) ir vietos bendruomenės poreikiai

Darželis vaikui yra pirmas socializacijos etapas, išėjimas į visuomenę, kurioje vis kas nors vyksta, apstu įvairių žmonių ir situacijų – šią įvairovę po truputį vaikas ir pradeda pažinti. Dauguma tėvų nori, kad vaikas būtų intensyviai ugdomas, atsižvelgiant į vaiko gebėjimus, būtų sudomintas, pagirtas, paskatintas. Tėvai tikisi psichologinio palaikymo vaikui, pagalbos, paguodos, esant sunkumams. Tėvai nori žinoti, kaip vyksta ugdymas ir jame dalyvauti. Tėvų nuomone įstaigoje dirbantys pedagogai yra kompetentingi, jų gebėjimai ir žinios laiduoja kokybišką vaikų ugdymą(si), jie informuojami apie vaikų daromą pažangą ir pasiekimus.

Kaip rodo įstaigą lankančių vaikų tėvų apklausa, kurios vykdomos įstaigoje atliekant vidaus įsivertinimo auditus kas du metus, tėvai pageidauja, kad vaikai būtų supažindinami su vaikai artimiausia aplinka, gimtine, kultūra, gamta, ugdomi bendravimo ir bendradarbiavimo įgūdžiai bei ugdomos būtinos vaikai kompetencijos (socialinė, komunikavimo, pažintinė, sveikatos saugojimo ir pažinimo). Tėvams labai svarbu, kad vaikai išmoktų bendrauti, jaustųsi saugiai. Labiausiai tėvai nori, kad vaikai išmoktų mokytis, spręsti problemas, vertinti sukaupią informaciją, gerai būtų parengti mokyklai. Ugdytinių tėvai taip pat nori, kad jų vaikai šoktų, vaidintų, dainuotų, sportuotų, dalyvautų įvairiuose renginiuose, pasirodymuose, vyktų į renginius už įstaigos ribų. Tėvai gerai vertina stebėtas vaikų veiklas, įvairius renginius ir teigia, kad vaikų ugdymas, globa, priežiūra mūsų įstaigoje atliepia šeimos poreikius ir lūkesčius.

Siekdami patenkinti tėvų (globėjų) lūkesčius ir poreikius vietos bendruomenės nariai domisi ugdymo turinio tobulinimu ir dalyvauja anketinėse apklausoje. Tikimės sėkmingo tėvų ir vietos bendruomenės bendradarbiavimo ateityje.

1.5 Vaikai ir jų poreikiai.

Dauguma vaikų auga palankioje socialinėje aplinkoje, aprūpinti, motyvuoti, kalba lietuviškai. Dalis vaikų ateina iš šeimų, kurių socialinė padėtis ir tėvų išsilavinimas yra žemas. Mažesniųjų vaikų pagrindinis poreikis žaisti, judėti, jausti saugumą, meilę. Vyresnieji trokšta kurti, atrasti, aktyviai reikštis, nori būti pastebėti, pripažinti. Specialiųjų poreikių vaikai lavinami ir ugdomi savo galių ribose (suteikiama korekcinė pagalba). Didelis dėmesys skiriamas vaikų adaptacijai: vaikai palaipsniui pratinami prie grupės gyvenimo ritmo mažiausiomis fizinių ir psichinių jėgų pastangomis.

Šiuolaikiniai vaikai - tai ALFA kartos vaikai. Jie judrūs, aktyvūs, nekantrūs, siekiantys lyderiauti, stokojantys komandinio bendradarbiavimo įgūdžių. Tuo pačiu emociškai pažeidžiamesni ir uždaresni, lyginant su ankstesnėmis kartomis. Vaikai auga aplinkoje, kurioje gausu informacinių technologijų - kompiuteriai, internetas, mobilūs telefonai, skaitmeninės knygos. Juos domina ne tik tradiciniai, įprasti, bet ir nauji žaislai ir žaidimai, pagrįsti naujomis technologijomis ir naujomis žaidimo su jais galimybėmis, sukurti remiantis šiuolaikinio gyvenimo aktualijomis ir originaliais sprendimais. Vaikai noriai patys ieško informacijos, greitai susidomi, vienu metu gali įsitraukti į keletą veiklų, dažnai jas keičia. Šių dienų vaikai linkę tyrinėti, eksperimentuoti, viską išmėginti ir atrasti patys.

Remiantis JT vaiko teisių konvencija (ratifikuota 1995 m. liepos 3 d. Lietuvos Respublikos įstatymu Nr. T-983), kiekvienas vaikas pripažįstamas kaip unikali, besikeičianti, aktyvi individualybė. Jis žaidžia, kaupia patirtį, turi savitą pasaulio matymą, kuria savo vertybes. Šios konvencijos 29 straipsnyje teigiama, kad „Valstybės dalyvės susitaria, kad vaiko lavinimo tikslai turi būti: visapusiškai ugdyti vaiko asmenybę, talentą ir protinius bei fizinius gebėjimus, ugdyti vaiko pagarbą tėvams, savo kultūriniam identitetui, kalbai, vertybėms, šalies kurioje vaikas gyvena, ugdyti pagarbą gamtai“. Dokumente pabrėžiama šeimos, tautos, bendruomenės svarba bei stiprus žmogaus gyvenimo kokybės ryšys su gamta. Atsižvelgiant į šią nuostatą, įstaigoje numatoma:

- taikyti ugdymo būdus, akcentuojančius dermę tarp šeimos ir institucijos;
- stiprinti ir plėsti vaikų ekologinį supratingumą, gamtosauginę patirtį;
- ugdymo procese akcentuoti etninę grupę, gimtinę, gamtą, kalbą, kultūrą.

2. UGDYMO(SI) PROGRAMOS PRINCIPAI

Planuodamas ugdymo(si) turinį, metodus, parinkdamas priemones, kurdamas ugdymo(si) aplinką, organizuodamas ugdymo(si) procesą, numatydamas pedagoginės sąveikos būdus, bendradarbiavimo su tėvais (globėjais), vietos bendruomene ir socialiniais partneriais formas, lopšelis – darželis vadovaujasi šiais principais:

Atsinaujinimo principas. Pastovus ikimokyklinio ugdymo programos tobulinimas, atsižvelgiant į vaikų poreikius, tėvų lūkesčius, švietimo naujoves.

Humaniškumo principas. Kiekvienas vaikas gerbiamas kaip asmenybė, palaikomi jo sumanymai, džiaugiamasi jo pasiekimais.

Sveikatingumo principas. Ugdymo(si) turinys akcentuojamas į vaiko fizinio, psichinio ir socialinio ugdymo(si) darną. Siekiama užtikrinti sveikatos ugdymo sričių: savęs pažinimo, higieninio ugdymo, psichinės sveikatos, fizinio aktyvumo ir poilsio derinimo, ekologinio, sveikos mitybos, žalingų įpročių ir ligų, saugumo tobulinimą.

Diferencijavimo (individualizavimo) principas. Ugdymo(si) procesas organizuojamas, atsižvelgiant į vaikų amžiaus tarpsnio ypatumus, vaiko ar vaikų grupės ugdymo(si) poreikius, išsivystymo lygį, tėvų lūkesčius. Sudaromos ugdymo(si) sąlygos vaikams, turintiems ypatingų poreikių (gabiems, turintiems specialiųjų poreikių, iš šeimų, patiriančių socialinę riziką). Esant

dideliems specialiesiems poreikiams, ugdymas organizuojamas pagal individualią ugdymo(si) programą.

Demokratiškumo principas. Vaikas gerbiamas ir pripažįstamas kaip asmenybė, jam suteikiama galimybė ir laisvė rinktis (veiklą, partnerius ir pan.), naudotis šiuolaikinėmis ugdymo(si) galimybėmis įgyjant žinių ir įgūdžių, skatinamas aktyvumas.

Visuminio integralaus ugdymo principas. Užtikrinama vaiko ugdymo(si) šeimoje ir lopšelyje-darželyje darna. Ugdymo turinys garantuoja harmoningą asmenybės formavimąsi, visuminį pasaulio suvokimą, pažinimo, mąstymo ir veiklos darną. Siekti ugdymo(si) visybiškumo, ugdymo(si) tikslų, uždavinių, turinio, metodų dermės, intensyviau įterpiant etninės kultūros idėjas į visuminį – kompleksinį ugdymą; ieškoti ugdymo turinio sąsajų su socialinio-kultūrinio gyvenimo kontekstu.

Tautiškumo principas. Padedama vaikui perimti tautos kultūros tradicijas ir vertybes. Supažindinama su regiono tradicijomis, papročiais, šventėmis.

Spontaniškumo principas. Skatinti ir palaikyti vaiką kūrybinėje ir kitoje veikloje, leidžiant laisvai, drąsiai ir netrikdomai reikštis saviraiškos srityje.

Palaipsniškumo principas. Aktyvinti vaiko kūrybines galias, skatinti jį labiau pasitikėti savo jėgomis bei įgyti patirties tyrinėjimo srityje, einant nuo paprasto prie sudėtingesnio, nuo žinomo prie nežinomo, nuo artimo prie tolimo.

Tęstinumo principas. Glaudžiai bendradarbiaujant su šeima siekiama, kad vaikai sėkmingai pereitų nuo ugdymo(si) šeimoje ir ankstyvojo amžiaus grupėje prie ugdymo(si) ikimokyklinio ir priešmokyklinio amžiaus grupėse, atsižvelgiant į vaikų įgytą patirtį ir gebėjimus bei jo ugdymo(si) perspektyvą.

Bendradarbiavimo principas. Dalintis, keistis patirtimi, bendrauti ir bendradarbiauti visuose lygmenyse - su kitomis institucijomis, šeimomis bei jų nariais, įstaigos bendruomene.

Konfidencialumo principas. Garantuoja, kad apie vaikų pasiekimus ir jų vertinimą informacija nebus viešinama. Apie vaiko ugdymą(si) ir jo vystymą(si) tėvams ir su vaiku dirbantiems specialistams informacija teikiama individualiai.

Grįžamojo ryšio. Skatinamas šeimos ir mokytojų keitimasis informacija apie vaiko ugdymą(si), nuolatinis ugdymo(si) proceso vertinimas, mokytojų veiklos refleksija padedanti analizuoti vaikų pasiekimus ir inspiruojanti kokybinius pokyčius.

3. UGDYMO(SI) PROGRAMOS TIKSLAS IR UŽDAVINIAI

Programos tikslas - teikti kokybišką, vaikų poreikius atitinkantį ikimokyklinį ugdymą, ugdyti aktyvų, savimi ir savo gebėjimais pasitikintį, stiprią motyvaciją turintį vaiką.

Uždaviniai:

1. Ugdyti, pažinti lietuvių ir savo regiono papročius ir tradicijas.
2. Plėtoti 5 ugdymo(si) kompetencijas ir 18 vaikų ugdymo(si) pasiekimų sričių, atsižvelgiant į vaiko raidos bei ugdymo(si) ypatumus.
3. Bendradarbiauti su vaikų tėvais, skatinti juos aktyviai dalyvauti ugdant jų vaikus, siekti ugdymo(si) darnos šeimoje ir įstaigoje.
4. Skatinti vaikus veikti, bendraujant ir bendradarbiaujant su bendraamžiais ir suaugusiais, kartu plėtojant jų emocinę, socialinę, kultūrinę patirtį.
5. Plėsti vaiko supratimą apie jį supantį pasaulį, gamtojautos ir aplinkotyros įgūdžių formavimą, ekologinio supratingumo, gamtosaugos patirtį, patiriant gyvenimo pažinimo džiaugsmą.
6. Stiprinti vaiko psichinę ir fizinę sveikatą, garantuoti socialinį, psichologinį ir fizinį vaiko saugumą, tenkinti judėjimo ir aktyvumo poreikį.
7. Per žaidimą ir meninę veiklą, skatinti vaikų kūrybiškumo ir pažintinių gebėjimų plėtotę, palaikant, stiprinant, įtvirtinant besiformuojančius vaiko gebėjimus.
8. Mokyti pažinti supantį pasaulį ir veikti natūralioje gamtinėje, sociokultūrinėje aplinkoje: žaisti, kelti klausimus, tyrinėti, eksperimentuoti, improvizuoti, kurti, rinktis veiklos būdus.

4. UGDYMO(SI) TURINYS

Ugdymo(si) turiniu siekiama atskleisti vaikui žinių pasaulį, vystyti jo įvairius gebėjimus bei įgūdžius ir formuoti vertybines nuostatas. Programos ugdymo(si) turinys orientuotas į ankstyvojo ir ikimokyklinio amžiaus vaikų galimybes ir jų augimą. Ugdymo(si) turinys įgyvendinamas per visą vaiko buvimą grupėje: jam valgant, ruošiantis ilsėtis, būnant lauke, bendraujant, spontaniškai žaidžiant ar dalyvaujant pedagogų organizuotoje veikloje. Ugdymo(si) turinys pateikiamas, atsižvelgiant į vaiko visuminį pasaulio suvokimą ir yra orientuotas į vaiko gyvenimui bei ugdymui(si) reikalingas penkias kompetencijas: sveikatos saugojimo, socialinę, pažinimo, komunikavimo bei meninę. Kompetencijos skirstomos į pasiekimų sritis.

Ugdymo turinį sudaro **18 vaikų ugdymo(si) pasiekimų sričių**, išskirtų siekiant visuminio vaiko asmenybės ugdymosi ir atsižvelgiant į vaiko raidos bei ugdymosi ypatumus. Šakių

lopšelio-darželio „Berželis” **programos ugdymo(si) turinys** yra orientuotas į svarbiausią pasiekimą – **vaiko asmenybės brandinimą**, taip pat į sėkmingą jo ugdymo(si) pažangą ir gerus pasiekimus visose 18 pasiekimo sričių. Kiekvienoje iš vaiko ugdymo(si) pasiekimų sričių išskirti šeši vaiko **pasiekimų žingsniai**, rodantys vaiko pažangą nuo gimimo iki šešerių metų. Septintasis žingsnis, skirtas vaikų ugdymui(si) individualizuoti, kai jie šeštajame žingsnyje numatytus pasiekimus įgyja dar neturėdami šešerių metų. 18 sričių ir 7 žingsnelių sistemos aprašymas yra LRŠMM parengtose **IKIMOKYKLINIO UGDYMO METODINĖSE REKOMENDACIJOSE** (2015m.), (nuoroda į knygą: <https://www.smm.lt/uploads/documents/svietimas/knyga%20-%20rekomendacijos.pdf>). Ši knyga popieriniu variantu yra visose darželio grupėse.

Šakių lopšelio-darželio „Berželis” ikimokyklinio ugdymo mokytojai, vadovaudamiesi ikimokyklinio vaikų ugdymo(si) programos tikslais ir uždaviniais, vaikų išsakytais norais (pvz.: išmokti šokti, fotografuoti planšetiniu kompiuteriu, susidraugauti su vaikais ar kt.), jų tėvų lūkesčiais dėl vaiko pasiekimų (pvz., kad vaikas taptų savarankiškesnis, gebėtų bendrauti ar kt.), numato kiekvieno vaiko bei vaikų grupės ugdymosi rezultatus. Reikalui esant (pvz., kai atsiskleidė išskirtiniai vaiko gebėjimai, kai ugdomas dvikalbis vaikas) dėl vaiko ugdymo(si) pasiekimų tariamasi su specialistais. Atsižvelgdamas į tarimosi su vaikais, tėvais, specialistais bei vaiko turimų pasiekimų vertinimo rezultatus, ikimokyklinio ugdymo mokytojas konkretina uždavinius savo grupės vaikams.

Norėdami pasiekti numatytų vaikų grupės ir kiekvieno vaiko ugdymo(si) rezultatų, ikimokyklinio ugdymo mokytojai kuria grupėje situacijas patirtiniam vaikų ugdymuisi, koordinuoja jų ugdymo(si) procesą. Patirtiniu vaikų ugdymu(si) vadiname tokį procesą, kai ikimokyklinio ugdymo mokytojas sudaro sąlygas vaikams pamatyti, išgirsti, išgyventi, apmąstyti, t. y. įgyti įvairios patirties patiems aktyviai veikiant, dalyvaujant, kuriant kartu su kitais vaikais ir suaugusiais. Kai vaikai įsitraukia į savo sumanytą ar mokytojo inicijuotą veiklą, pastarasis juos stebi, su jais bendrauja, reaguoja į kuriamą žaidimo ar kitos veiklos situaciją (pasidžiaugia, pasiūlo, pasikalba, paklausia, padeda, pamoko, pataria, pateikia naujos informacijos), stengdamasis nesutrikdyti jų savitos veiklos, neprimesti savo nuomonės. Ikimokyklinio ugdymo mokytojas taip pat organizuoja veiklą, kuri vaikui naudinga ir įdomi. Vaikai ugdosi ką nors veikdami kartu su kitais vaikais. Bendra vaikų veikla sukuria sąlygas aiškintis, diskutuoti, dalytis patyrimu, palaikyti ir padėti įgyvendinti vienam kito idėjas, mokytis vienam iš kito. Stebėdami kitus vaikus ir jų mokymosi bei elgesio būdus, ikimokyklinukai supranta, ką reiškia mokytis, išbando kitų taikytus mokymosi ar elgesio būdus. Ikimokyklinio ugdymo mokytojas skatina vaikų mokymąsi kartu, pasiūlydamas grupinių darbų, inicijuodamas vaikų projektus, diskusijas.

Grupių gyvenimo ritmą formuoja:

- aktyvios vaikų veiklos ir poilsio kaita (išlaikoma pusiausvyra tarp aktyvios ir ramios veiklos, tarp buvimo grupėje ir lauke);
- derinamas vaikų spontaniškos, inspiruotos bei pedagogo pasiūlytos ir organizuotos veiklos santykis;
- pakankamai skiriama laiko individualiai veiklai, veiklai grupelėmis, visos grupės veiklai;
- fizinę, psichinę, socialinę vaikų raidą skatinančios veiklos darna;
- veiklos derinimas, padedantis įgyti patirties, skatinantis perimti vertybines nuostatas, išmokyti įvairių veiklos būdų;
- tinkamas kasdienybės ir švenčių ritmas (kad vaikai pajustų skirtumus tarp susikaupimo, veiklos ir atsipalaidavimo, pramogos, tarp darbo ir jo pabaigos).

6. UGDYMO(SI) METODAI, FORMOS IR PRIEMONĖS

Ugdymo(si) metodai parenkami taip, kad atitiktų vaikų amžių ir galimybes, individualius ugdymo(si) poreikius. Planuojant ugdomąją veiklą, pedagogai ir specialistai kūrybingai naudojami darželyje sukaupia metodinę medžiagą ir įvairiomis priemonėmis. Įstaigoje dirbančios pedagogės kiekviena turi savitą darbo stilių. Tai lemia jų asmeninės savybės, gebėjimai, patirtis. Stilių įvairovė netrukdo laikytis pasirinktų ugdymo(si) programos tikslų.

6.1 Ugdymo(si) metodai ir priemonės:

- **žaidimas** – tai pagrindinis ugdymo(si) metodas. Žaidžiant ugdomi visi vaikų gebėjimai. Žaidimas skatina vaikų pozityvias emocijas, padeda formuoti kalbiniam įgūdžiams, natūraliai sukoncentruoja dėmesį į ugdomąją veiklą;
- **vaizdinis metodas** – demonstravimas, stebėjimas, nukreiptas į vaizdinį formavimą apie vaikus supančią aplinką, jos reiškinius. Kuriamos sąlygos vaikui stebėti ir suprasti aplinkinį pasaulį, pajusti žmonių, daiktų, reiškinių sąryšį, vieningumą;
- **praktinis metodas** – vaikų darbai, praktinė veikla, tyrinėjimai, stebėjimai, eksperimentavimai;
- **žodinis metodas** – pokalbis, pasakojimas, aptarimas, diskusija (suteikia galimybę perduoti ar gauti informaciją, natūraliai bendrauti). Vaikai skatinami kalbėti, atsakyti į klausimus, apibūdinti savo veiklą, išsakyti savo nuomonę, analizuoti, kritiškai mąstyti;
- **sportinės veiklos metodas** – estafetės, varžybos, komandiniai žaidimai, fiziniai pratimai;

- **kūrybinis metodas** – sudaro sąlygas vaikams kelti ir įgyvendinti savo idėjas. Suteikiama galimybė vaikui atsiverti, suvokti erdvę, spontaniškai perprasti formas, spalvas, susipažinti su reljefu. Meninė erdvė, priemonės, medžiagos skatina vaiką drąsiai, laisvai išreikšti save, patirti kūrybinę sėkmę;
- **STEAM ugdymo metodas** – STEAM (gamtos mokslų, technologijų, informacinių technologijų, inžinerijos, menų/dizaino, matematikos) ugdymo veiklose vyrauja *mokytis veikiant* ir *mokytis žaidžiant* požiūriai. Konstruktyvus požiūris į ugdymą, kaip sąmoningą (reflektyvią) veiklą, konstruojant žinias ir įgūdžius, reikalingus iškeltai problemai spręsti;
- **projektinis metodas** - padeda formuoti įvairesnį ugdymo procesą. Projektai numatomi, keičiami, atsižvelgiant į vaikų amžių, poreikius ir tėvų lūkesčius. Organizuojame ir dalyvaujame kitų įstaigų rajoniniuose, respublikiniuose ir tarptautiniuose projektuose;
- **interpretacija** - skatinama vaiko saviraiška, padedama jam atsiskleisti, „pabėgti“ nuo tikrovės apribojimų, susitapatinti su personažais, vaidinti, išgalvoti įvairias situacijas, istorijas, pritaikyti joms tinkamus vaidmenis, veiksmus;
- **pažintinės – edukacinės ekskursijos, išvykos** – padeda pažinti ir suprasti supančią aplinką;
- **IKT taikymas** – vaizdo medžiagos stebėjimas ir analizavimas multimedijos pagalba, animacinė ugdymo priemonė “SaulysTUČIAI”, robotukai: Bee Bot, Qobo Snail, Ozobot. Įstaiga turi 7 planšetes, Osmo Genius Kit 2017., Makey Makey;
- **ugdymas pavyzdžiu** - tai autoritetinis ugdymas. Pedagogas turi būti toks patrauklus vaikams, kad jie noriai sektų jo pavyzdžiu;
- **spontaniškasis ugdymas** - tai savaiminis bei situacinis ugdymo būdas, kurio sėkmė labai priklauso nuo pedagogo pastabumo, lankstumo;
- **susitikimai su įvairiais žmonėmis** - plėtojant socialinę vaiko patirtį, labai svarbu, kad vaikas galėtų mokytis bendrauti su nepažįstamais suaugusiais žmonėmis;
- **probleminis mąstymas (situacijų sprendimas)** – vaikai mokomi atrinkti, rūšiuoti daiktus pagal vieną ar kelis požymius, susitarti su kitais, priimti teisingus sprendimus. Probleminiai atvirieji klausimai žadina vaikų susidomėjimą ir smalsumą, suteikia galimybę pasidalinti mintimis, ieškoti atsakymų į rūpimus klausimus ir t.t.;
- **relaksacija** – taikomi įvairūs atsipalaidavimo būdai kasdieninėje vaiko veikloje, padeda jam pailsėti, nusiraminti, kaitalioti ramią veiklą su aktyvia;
- **bendradarbiavimas su tėvais** – įstaigos vaikų tėvai kviečiami dalyvauti grupės, įstaigos projektuose, vakaronėse, šventėse, parodose.

Specialiųjų poreikių vaikų ugdymo procese atsižvelgiant į vaiko raidos sutrikimų ypatumus, numatomi konkretūs individualūs ugdymo uždaviniai, individualios programos, taikomi metodai. Kadangi sutrikusios raidos vaikai dažnai nesugeba patys tikslingai pasirinkti veiklą, pedagogai stengiasi maksimaliai stimuliuoti protinę, fizinę ir dorinę raidą, siekdami pašalinti ar sušvelninti sutrikimų pasekmes bei parengti tolesniam ugdymui(si). Taikomi įvairūs skatinimo, inicijavimo, motyvavimo metodai. Pedagogai didelį dėmesį skiria teigiamoms vaikų emocijoms žadinti.

6.2 Ugdymo(si) organizavimo formos

- **visos grupės veikla:** žaidimai, ryto ir popietės ratai, vaikų sveikatinimo ir atsipalaidavimo valandėlės, muzikos ir kūno kultūros valandėlės, varžybos, išvykos, renginiai, šventės;
- **veikla grupelėse:** žaidimai, bendri kūrybiniai darbai-projektai, tyrinėjimai, diskusijos, kalbos korekcijos valandėlės;
- **individuali veikla:** savarankiška vaiko veikla ir žaidimai, individualių gebėjimų lavinimo užsiėmimai, loginės ir rašto pradmenų bei kalbinės pratybos, lavinamoji veikla ant kilimėlių ir prie staliukų, individualus bendravimas su mokytoja ir /ar logopede, specialiąja pedagoge, socialine pedagoge, psichologe.
- **vaikų idėjos, jų sumanyta veikla:** vaikų sumanyta veikla, žaidimai, projektai, pokalbių temos ir kt.

6.3 Ugdymo(si) priemonės

Įstaigos aplinka ir priemonės pritaikytos skirtingo amžiaus vaikų poreikiams, tačiau tai kintantis procesas, reikalaujantis nuolatinio atnaujinimo. Priemonių tikslas – motyvuoti ir skatinti vaikus pačius aktyviai veikti: kurti, tyrinėti, atrasti, eksperimentuoti, pasirinkti, tobulinti savo praktinius gebėjimus. Ugdymo(si) aplinkoje baldai, įranga ir ugdymo priemonės yra patrauklios, estetiškos, saugios ir patogios, pritaikytos berniukams ir mergaitėms. Grupėje ugdytiniai turi individualius skyrius (stalčius), į kuriuos susideda asmeninės ugdymosi priemonės – pieštukus, piešinius ir t.t. Vidaus patalpos yra tinkamai apšviestos, vėdinamos, jose palaikoma reikiama temperatūra.

Priemonių grupės:

- **Aplinkos kūrimas** – pedagogai kartu su vaikais ir jų tėvais, bendruomenės nariais, kuria jaukią, patogią, vaikų amžių ir poreikius atitinkančią bei įvairiapusį ugdymą skatinančią

aplinką. Siekiama, kad aplinka skatintų vaiko poreikį judėti, veikti, pažinti, kurti jaukumą, būtų funkcionali;

- **Mokymo(si) priemonės** (daiktai, žaislai, knygos, įvairios medžiagos ir kt.) – pedagogai siekia, kad mokymo priemonės atitiktų vaikų amžių, individualius esamus gebėjimus, žadintų norą pažinti, lavintų loginį mąstymą, aktyvų kūrybingumą, norą žaisti drauge.

7. REKOMENDUOJAMOS MĖNESIO TEMOS

Visos mėnesio temos ugdo 5 kompetencijas. Pateikti metodai ir priemonės atskleidžia įstaigos iškeltus uždavinius. Skyriuose nurodyti pagrindiniai skyriaus klausimai yra orientaciniai, kuriuos mokytojas pagal poreikį pritaiko savo ir ugdytinių poreikiams, gebėjimams. Skyriaus temos, potėmės, esminiai klausimai ir pagrindiniai rekomenduojami klausimai yra pateikti **Priede nr 3**. Temos įgyvendinimo trukmė 3-4 savaitės.

8. UGDYMO PASIEKIMAI IR JŲ VERTINIMAS

Vaiko pasiekimų vertinimas – neatsiejama kokybiško ugdymo(si) proceso dalis, tai nuolatinis informacijos apie vaiko, jo ugdymo(si) ypatumus bei daromą pažangą atskirais amžiaus raidos tarpsniais kaupimas, interpretavimas ir apibendrinimas, siekiant geriau pažinti vaiką, jo individualumą, gebėjimų lygį bei jo patirtį (kaip kinta vaiko gebėjimai per tam tikrą laiko tarpą), numatyti vaiko ugdymo(si) perspektyvas, pritaikyti ugdymo(si) procesą vaikų grupės ir kiekvieno vaiko poreikiams ir galimybėms. Pedagogai vertindami vaikus remiasi įstaigoje sukurtu „Ikimokyklinio ir priešmokyklinio amžiaus vaikų ugdymo(si) pasiekimų vertinimo tvarkos aprašu“ (aprašo dokumentas visiems pedagogams prieinamas įstaigos elektroninio dienyne www.musudazelis.lt skiltyje „Bendri dokumentai“) bei „Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašu“ (2016). Nuoroda į dokumentą: [IKIMOKYKLINIO AMŽIAUS VAIKŲ PASIEKIMŲ APRAŠAS](#).

Vertinimo tikslas – nustatyti vaiko vystymosi raidą, jo daromą ugdymo(si) pažangą, pokyčius, jo individualumą, išsiaiškinti specialiuosius poreikius.

Vertinimo uždaviniai:

- pažinti vaiką (vaiko ugdymo(si) poreikius, interesus, pomėgius, galias, charakterio ypatumus, kultūrinius skirtumus);

atskleisti vaiko pastangas ir pažangą bei skatinti jo ugdymą(si);

- planuoti tolesnio ugdymo(si) perspektyvas individualiai kiekvienam vaikui ir vaikų grupei;
- apibendrinti sukaupią vertinimo informaciją, koreguoti ugdymo planus;
- pateikti vertinimo informaciją vaikui, vaiko tėvams/globėjams ir kitiems pedagogams.

Planuojant vaiko vertinimą reikia nuosekliai išdėstyti vaiko veiklą pagal jo raidos ir ugdymo(si) logiką, atitinkančią vaikų patirtį patirtį, gebėjimus ir ugdymo(si) galimybes.

Vaikų pasiekimų ir pažangos vertinimas įstaigoje atliekamas pagal aštuoniolika vaiko ugdymo(si) sričių, vadovaujantis kiekvienos srities išskirta esmine nuostata ir esminiu gebėjimu, kuriuos vaikas turėtų įgyti iki 6-erių metų, t.y. per visą ikimokyklinio ugdymo(si) laikotarpį. Nuoroda į dokumentą: [IKIMOKYKLINIO AMŽIAUS VAIKŲ PASIEKIMŲ APRAŠAS](#)

Vertinimo sistemiškumas.

Vaikų pasiekimai vertinami du, esant reikalu ir tris kartus per mokslo metus:

- pirmą kartą: rugsėjo-spalio mėn. Išsiaiškinami realūs gebėjimai, patirtis, kas sekėsi geriau, kas sunkiau.
- antrą kartą: gegužės-birželio mėn. Numatoma individuali kiekvieno vaiko pažanga, pasiekta per metus, apibendrinami įvykę pokyčiai, parengiamas vaiko pasiekimų aprašas;
- tarpinis vertinimas - nebūtinai. Vertinimas pedagogo nuožiūra, pastebėjus ugdymo(si) spragas ar didelę pažangą.

Esant būtinybei, vertinimo medžiaga aptariama su įstaigoje dirbančiais pagalbos mokiniui specialistais (logopedu, spec. pedagogu, psichologu, socialiniu pedagogu).

Vaikų, turinčių kalbos ir kalbėjimo sutrikimų, vertinimą atlieka logopedas. Mokslo metų pradžioje, gavęs tėvų sutikimą, logopedas ištiria vaikų kalbos išsivystymo lygį, įsivertina kalbos ir kalbėjimo gebėjimus, pildo kalbos įvertinimo kortelę, rengia individualias ir grupines ugdymo programas. Mokslo metų viduryje ir mokslo metų pabaigoje logopedas atlieka vaikų su kalbėjimo ir kalbos sutrikimais pažangos/pasiekimų analizę. Logopedas informaciją tėvams/globėjams apie vaiko pasiekimus pateikia individualių pokalbių metu.

Atsižvelgiant į kasdienę vaiko pažangos stebėseną, mokytojas planuoja individualią ugdomąją veiklą ir numato laukiamus rezultatus (numatoma individuali veikla užrašomos savaitiniuose grupės veiklos planuose), refleksijoje pažymima, kaip sekasi siekti numatyto rezultato, toliau sprendžiama ar veiklą reikia tęsti, kartoti ar keisti.

Kaip pažinti vaiko individualumą?

- įvairiose situacijose stebėti vaikų elgesį;

- fiksuoti vertinimo duomenis bei juos analizuoti;
- išsiaiškinti vaikų interesus, polinkius, poreikius;
- įsiklausyti į vaikų išsakomas mintis, idėjas.

Mokslo metų pabaigoje sudaroma bendra grupės vaikų ugdymosi pasiekimų ir pažangos įvertinimo suvestinė. Išvados pateikiamos Mokytojų posėdyje, nurodant grupės vaikų ugdymosi pasiekimų ir pažangos būklę, išryškėjusius pasiekimus ir tobulintinas sritis.

VERTINIMO SVARBA VAIKUI:

- didina savigarbą, padeda geriau suvokti, kaip kinta jo gebėjimai per tam tikrą laiką (kelis mėnesius, metus);
- motyvuoja vaiką ugdytis, skatina įveikti kliūtis, padeda išgyventi sėkmės jausmą;
- didina vaiko savarankiškumą, padeda apmąstyti savo pasiekimus bei pagalvoti apie tolesnius mokymosi žingsnelius;
- padeda atskleisti jo supratimą apie pasaulį, gebėjimus bei patirtį;
- skatina jo mąstymą, ugdo problemų sprendimo gebėjimus, skatina kūrybiškumą;
- įgalina vaiką prisiimti dalį atsakomybės už savo mokymąsi.

Vaiko ugdymo(si) pasiekimų vertinimo medžiaga ir išvados kaupiamos individualiuose „Vaiko pasiekimo aplankuose“, kuriuos sudaro:

- ugdymo(si) pasiekimų diagrama pagal pasiekimų žingsnius;
- vaiko meninės raiškos darbai (dailės darbeliai, žodinė kūryba, užrašytos vaiko mintys);
- vaiko veiklos stebėjimo užrašai (užduotis, vaiko mintys, nuomonė);
- vaiko įsivertinimas (vaikas skatinamas įsivertinti, siekiant formuoti supratimą apie jo paties ugdymąsi).

Ši informacija yra pasiekama tik vaiko tėvams (globėjams) bei pedagogams. Toks būdas padeda kaupti reikiamą informaciją apie vaiko daromą pažangą, ugdymosi pasiekimus, leidžia nuosekliau ir prasmingiau ugdyti minėtas vaiko kompetencijas. Tėvai (globėjai) apie vaiko ugdymo pasiekimus gali matyti el.dienyne „Mūsų darželis“, gali aptarti individualių pokalbių metu, iškilus vaiko ugdymo(si) sunkumams – dažniau (pagal poreikį ir ugdymo(si) aktualijas).

Apibendrinus pasiekimų vertinimo tikslus ir uždavinius, planuojamas tolesnis individualus ir vaikų grupės ugdymas, o įvertinus sukaupią informaciją, galima koreguoti planus, kurti/keisti aplinką, pasirinkti tinkamas priemones, būdus, metodus. Be to ši informacija padeda pedagogui, tėvams įžvelgti vaikų gebėjimų ir pasiekimų lygį, garantuoja ugdymo (si) tęstinumą įstaigoje, šeimoje, stiprina bendravimą ir bendradarbiavimą tarp vaiko- pedagogų- tėvų.

9. BENDRADARBIAVIMO SU ŠEIMA FORMOS

Svarbi ikimokyklinio ugdymo(si) sąlyga – pedagogų ir vaiko tėvų bendradarbiavimas. Ši programa, orientuota į aktualių vaikui kompetencijų ugdymą, skatina aktyviai bendradarbiauti visus ugdymo dalyvius, drauge aptarti ugdymo(si) tikslus ir uždavinius, metodus ir priemones, derinti šeimos ir pedagogų lūkesčius, teikti tėvams žinių apie vaiko pasiekimus ir pažangą.

1. **Individualiu lygmeniu:** kasdieniai individualūs pedagogo ir tėvų pokalbiai; pedagogai teikia informaciją apie vaiko ugdymo(si) pasiekimus ir pažangą (kas pusmetį arba pagal poreikį pastebėjus naujus vaiko gebėjimus, atsižvelgus į tėvų pageidavimus); anketinė apklausa.
2. **Grupės bendruomenės lygmeniu:** bendri grupės vaikų ir tėvų projektai: šventės, pramogos, koncertai, vakaronės, parodos, išvykos; grupės tėvų susirinkimai. Kiekviena grupė turi uždara grupę socialinėje internetinėje platformoje, kur kelia kasdienės veiklos nuotraukas, video ir kitą grupės tėvams svarbią informaciją.
3. **Įstaigos bendruomenės lygmeniu:** tėvų pedagoginis švietimas: susirinkimai, paskaitos, mokymai; įstaigos edukaciniai projektai: darželio bendruomenės meninės-kūrybinės raiškos parodos, šventės, vakaronės, išvykos, gamtosauginės akcijos, projektai; specialistų konsultacijos: logopedo, meninio ugdymo mokytojo, visuomenės sveikatos priežiūros specialisto, socialinio pedagogo, psichologo.

10. NAUDOTA LITERATŪRA IR INFORMACINIAI ŠALTINIAI

1. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija. Ikimokyklinio ugdymo metodinės rekomendacijos. Rengėjų grupės vadovė prof. dr. Ona Monkevičienė, spausdino UAB „Baltic Printing House“, 2015.
2. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija. Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašas, 2014.

3. Lietuvos Respublikos Švietimo ir Mokslo Ministerija. Metodinės rekomendacijos ikimokyklinio ugdymo programai rengti, 2006, Vilnius.
4. Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų bei pažangos vertinimo gairės ir aprašas. 2008m.
5. Ikimokyklinio ugdymo gairės. Programa tėvams ir pedagogams. 1993m.
6. Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencija, ratifikuota 1995 liepos 3 d. Lietuvos Respublikos įstatymu Nr. I-983.
7. Ikimokyklinio ugdymo įstaigą reglamentuojantys teisės aktai. 2001, Vilnius: Presvika3 .Švietimo gairės . 2002, Vilnius: spauda.
8. Lietuvos Respublikos Švietimo įstatymo pakeitimo įstatymas, 2011 m. kovo 17 d. Nr. XI-1281.
9. R. Bernotienė, I. Juraitienė, dr. D. Jakavonytė-Stoškuvienė. Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų vertinimas. Metodinės rekomendacijos, 2012.
10. Priešmokyklinio ugdymo bendroji programa. Švietimo ir mokslo ministerija Švietimo aprūpinimo centras, 2014.
11. Bružienė M., Čepienė R. ir kt. Vaiko asmenybės ugdymas ikimokyklinėje įstaigoje (metodikos metmenys). Klaipėda, 1997.
12. Ankstyvojo amžiaus vaikų kūrybiškumo ugdymas. Vilnius, Presvika.
13. Monkevičienė O., Ankstyvojo ugdymo vadovas. Vilnius, Mintis, 2003.
14. „Gyvenimo įgūdžių programa“. Vilnius, 2003.
15. Monkevičienė O., Reformuojamojo ikimokyklinio ugdymo turinio sudarymas ir diegimas // Lietuvos vaikų darželis: praeitis ir dabartis. – V.: Leidybos centras, 1999.

PRIEDAS NR. 1

ESMINĖS NUOSTATOS IR GEBĖJIMAI, KURIUOS VAIKAS TURI ĮGYTI IKI 6 METŲ

Eil. Nr.	Vaiko pasiekimai	Esminė nuostata	Esminiai gebėjimai
1.	Savivoka ir savigarba	Save vertina teigiamai.	Supranta savo asmens tapatumą (aš esu, buvau, būsiu), pasako, kad yra berniukas/mergaitė, priskiria save savo šeimai, grupei, bendruomenei, palankiai kalba apie save, tikisi, kad kitiems jis patinka, supranta ir gina savo teises.
2.	Emocijų suvokimas ir raiška	Domisi savo ir kitų emocijomis ir jausmais.	Atpažįsta ir įvardina savo emocijas ir jausmus bei jų priežastis, atpažįsta ir įvardina kitų emocijas ir jausmus, įprastose situacijose emocijas ir jausmus išreiškia tinkamais, kitiems priimtinais būdais.
3.	Savireguliacija ir savikontrolė	Nusiteikęs sutelkti dėmesį, būti kantrus, valdyti emocijų raišką ir elgesį.	Ilgesnį laiką sutelkia dėmesį klausymui, stebėjimui, veiklai, įsiaudrinęs geba nusiraminti, bendraudamas su kitais bando kontroliuoti savo žodžius ir veiksmus.
4.	Santykiai su suaugusiais	Nusiteikęs pozityviai bendrauti ir bendradarbiauti su suaugusiais.	Pasitiki pedagogais, ramiai jaučiasi su jais kasdieninėje ir neįprastoje aplinkoje, iš jų mokosi, drąsiai reiškia jiems savo nuomonę, tariai, derasi; žino, kaip reikia elgtis su nepažįstamais suaugusiais.
5.	Santykiai su bendraamžiais	Nusiteikęs pozityviai bendrauti ir bendradarbiauti su bendraamžiais	Supranta, kas yra gerai, kas blogai, draugauja bent su vienu vaiku, palankiai bendrauja su visais (dalinasi žaislais, tariai, supranta kitų nors), padedamas supranta savo žodžių ir veiksmų pasekmes sau ir kitiems.
6.	Mokėjimas mokytis	Noriai mokosi, džiaugiasi tuo, ko išmoko.	Mokosi žaisdami, stebėdami kitus vaikus ir suaugusius, klausinėdami, ieškodami informacijos, išbandydami, spręsdami problemas, kurdami, įvaldo kai kurias mokymosi strategijas, pradeda suprasti mokymosi procesą.
7.	Iniciatyvumas ir atkaklumas	Didžiuojasi savimi ir didėjančiais savo gabumais	Savo iniciatyva pasirenka veiklą, ilgam įsitraukia, ją plėtoja, po tam tikro laiko tarpo veiklą pratęsia, kreipiasi į suaugusįjį pagalbos, kai pats nepajėgia susidoroti su kilusiais sunkumais.
8.	Kūrybiškumas	Jaučia kūrybinės laisvės, spontaniškos improvizacijos bei kūrybos džiaugsmą.	Savitai reiškia savo sumanymus įvairioje veikloje, ieško nežinomos informacijos, siūlo naujas, netikėtas idėjas ir jas savitai įgyvendina.
9.	Problemų sprendimas	Nusiteikęs ieškoti išeičių kasdieniams sunkumams bei iššūkiams įveikti.	Atpažįsta ką nors veikiant kilusius sunkumus bei iššūkius, dažniausiai supranta, kodėl jie kilo, suvokia savo ir kitų ketinimus, ieško tinkamų sprendimo ką nors išbandydamas, tyrinėdamas, aiškindamasis, bendradarbiaudamas, pradeda

			numatyti priimtų sprendimų pasekmes
10.	Tyrinėjimas	Smalsus, domisi viskuo, kas vyksta aplinkui, noriai stebi, bando, samprotauja.	Aktyviai tyrinėja save, socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką, įvaldo tyrinėjimo būdus (stebėjimą ir bandymą), mąsto ir samprotauja apie tai, ką pastebėjo, atrado, pajuto, patyrė.
11.	Aplinkos pažinimas	Nori pažinti, suprasti save bei aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors nauja.	Įvardija, bando paaiškinti socialinius bei gamtos reiškinius, apibūdinti save, savo gyvenamąją vietą, šeimą, kaimynus, gyvosios ir negyvosios gamtos objektus, domisi technika ir noriai mokosi ja naudotis.
12.	Skaičiavimas ir matavimas	Nusiteikęs pasaulio pažinimui naudoti skaičius ir skaičiavimus. Nusiteikęs tyrinėti aplinkos daiktus, jų ryšį ir santykius.	Objektų (realių ar pavaizduotų) kiekį apibūdina skaičiumi, susieja skaičių su atitinkamu jo simboliu. Sudaro, palygina daiktų grupes pagal kiekį. Sudaro, pratešia įvairias sekas, randa trūkstamus jų narius. Skiria daiktų spalvą, formą, jaučia daiktų dydį, dydžių skirtumus, daikto vietą ir padėtį erdvėje, sieja daiktus su vaizdais nuotraukose, piešiniuose. Pastebi laiko tėkmės požymius. Supranta ir vartoja žodžius, kuriais apibūdinamas atstumas, ilgis, masė, talpa, tūris, laikas, daiktų panašumai ir skirtumai, daiktų tarpusavio ryšiai, santykiai, padėtis vienas kito atžvilgiu.
13.	Sakytinė kalba	Nusiteikęs išklausti kitą ir išreikšti save bei savo patirtį kalba.	Klausosi ir supranta kitų kalbėjimą, kalba su suaugusiais ir vaikais, natūraliai ir laisvai išreiškdamas savo išgyvenimus, patirtį, mintis, intuityviai junta kalbos grožį.
14.	Rašytinė kalba	Domisi rašytiniais ženklais, simboliais, skaitomu tekstu.	Atpažįsta ir rašinėja raides, žodžius bei kitokius simbolius, pradeda skaitinėti.
15.	Meninė raiška	Jaučia meninės raiškos džiaugsmą, rodo norą aktyviai dalyvauti meninėje veikloje.	Spontaniškai ir savitai reiškia įspūdžius, išgyvenimus, mintis, patirtas emocijas muzikuodamas, šokdamas, vaidindamas, vizualinėje kūryboje.
16.	Estetinis suvokimas	Domisi meno kūriniais, aplinka, meninėmis veiklomis, jais gėrasi, grožisi.	Jaučia ir suvokia muzikos, šokio, vaidybos, vizualaus meno savitumą, grožisi meno kūriniais, džiaugiasi savo kūryba, žavisi aplinkos grožiu, dalijasi išgyvenimais, įspūdžiais, pastebėjimais, vertinimais.
17.	Fizinis aktyvumas	Noriai, džiaugsmingai juda.	Eina, bėga, šliaužia, ropoja, lipa, šokinėja koordinuotai, išlaikydamas pusiausvyrą, spontaniškai ir tikslingai, atlieka veiksmus, kuriems būtina akių-rankos koordinacija bei išlavėjusi smulkioji motorika.
18.	Kasdieninio gyvenimo įgūdžiai	Noriai įvaldo sveikam kasdieniniam gyvenimui reikalingus įgūdžius	Tvarkingai valgo, savarankiškai atlieka savitvarkos veiksmus: apsirengia ir nusirengia, naudoja tualetu. Prižiūri savo išorę: prausiasi, šukuojasi. Saugo savo sveikatą ir saugiai elgiasi aplinkoje.

PRIEDAS Nr. 2

UGDYMO(SI) PASIEKIMŲ DIAGRAMA PAGAL PASIEKIMŲ ŽINGSNIUS

Žingsniai	7	
	6	
	5	
	4	
	3	
	2	
	1	

0	
1	Kasdienio gyvenimo įgūdžiai
2	Fizinis aktyvumas
3	Emocijų suvokimas ir raiška
4	Savireguliacija ir savikontrolė
5	Savivoka ir savigarba
6	Santykiai su suaugusiais
7	Santykiai su bendraamžiais
8	Sakytinė kalba
9	Rašytinė kalba
10	Aplinkos pažinimas
11	Skaičiavimas ir matavimas
12	Meninė raiška
13	Estetinis suvokimas
14	Iniciatyvumas ir atkaklumas
15	Tyrinėjimas
16	Problemų sprendimas
17	Kūrybiškumas
18	Emocijų suvokimas ir raiška

PRIEDAS NR. 3

REKOMENDUOJAMOS MĖNESIO TEMOS

Visos mėnesio temos ugdo 5 kompetencijas. Pateikti metodai ir priemonės atskleidžia įstaigos iškeltus uždavinius.

Metodikoje nurodyti pagrindiniai skyriaus klausimai yra orientaciniai, kuriuos mokytojas pagal poreikį pritaiko savo ir ugdytinių poreikiams, gebėjimams. Šiame priede pateikiamos orientacinės skyriaus temos, potemės, esminiai klausimai, pagrindiniai rekomenduojami klausimai, su skyriaus tema susijęs žodynas ir rekomenduojama vaikų literatūra.

SKYRIŲ STRUKTŪRA

Tema ir potemės. Temos įgyvendinimo trukmė 3-4 savaitės.

Esminis skyriaus klausimas:

Tai vaikams pritaikytas klausimas, apjungiantis žinias ir įgūdžius, kuriuos jie turėtų įgyti nagrinėdami šio skyriaus medžiagą.

Pagrindiniai skyriaus klausimai:

Tai pagrindiniai skyriaus klausimai, kurių daugės kiekvieną naują savaitę. Per klausimus vaikas randa ryšį tarp visų skyriaus sričių. Vieno klausimo analizei skiriama apie savaitę.

Kompetencijos. Metodai ir priemonės. Laukiamas rezultatas

Visos mėnesio temos ugdo 5 kompetencijas. Pateikti metodai ir priemonės atskleidžia įstaigos iškeltus uždavinius. Numatomas laukiamas rezultatas – pabaigęs skyrių, ikimokyklinukas turi suprasti šiuos dalykus.

Pagrindinis žodynas

Tai žodynas, padedantis vaikui įsigilinti į pagrindinius skyriaus klausimus, suprasti sudėtingus tekstus. Šį žodyną galima papildyti žodžiais iš garsiai skaitomų tekstų.

Literatūra

Ugdomi gebėjimai: vaikas kuria ryšį su įvairių tipų teksta.

Tai literatūros ir informaciniai tekstai, kuriuos galima skaityti viso skyriaus metu. Įtraukiantys, informatyvūs ir literatūriniai tekstai leidžia tyrinėti turinį, reikšti mintis pasitelkus vaizduotę ir kritinį mąstymą, kurie stiprinami skaitant tą pačią knygą keletą kartų. Pakartotinis skaitymas padeda vaikams geriau suprasti turinį, užmegzti ryšį tarp turinio ir kitų sąvokų ar patirties, ugdo jų, kaip būsimų skaitytojų, pasitikėjimą savimi.

TEMA: SVEIKI ATVYKĘ Į IKIMOKYKLINIO UGDYMO GRUPĘ

Numatomas laikotarpis: RUGSĖJO MĖNUO

Esminis skyriaus klausimas Kas yra ikimokyklinio ugdymo grupė?

POTEMĖS TEMAI PLĖTOTI: (Potemė - pagalba mokytojui planuojant veiklas orientuotas į pagrindinę temą ir esminį klausimą. Potemes mokytojas gali rinktis, keisti ar išvis atsisakyti.

- **Grupės aplinka** (erdvės, vaiko daiktai: lova, kėdutė, spintelė, vaiko paveikslukas ir kt.)
- **Grupės taisyklės** (rutinos: ryto rato pasisveikinimas, pasikartojantys žaidimai, šūkiai, vaiko darbai-pareigos, dienotvarkė ir kt.)
- **Lauko aikštelė** (susitarimai, taisyklės, grupės teritorija)
- **Grupės draugai** (mano ir draugo žaislai - kaip dalintis, draugų vardai, kiek mūsų grupėje, draugystė, konfliktai)
- **Darželio aplinka** (salės, kitos patalpos, kas dar dirba darželyje ir jei reikia gali padėti vaikui)

- **Žaidžiu ir mokausi** (ko išmoksiu žaisdamas matematikos, rašymo, skaitymo, lego, tyrinėjimo ar kt. grupės erdvėse)
- **Labas, darželi, štai ir aš!**
- **Rudenėlio takučiu į darželį aš skubu!**
- **Kartu tvarkytis smagu.**

PAGRINDINIAI SKYRIAUS KLAUSIMAI:

Tai pagrindiniai skyriaus klausimai, kurių daugės kiekvieną naują savaitę. Per klausimus vaikas atranda ryšį tarp visų skyriaus sričių. Vieno klausimo analizei skiriama apie savaitę.

1-3 m.	3-4 m.	4-5 m.	5-6 m.
1 Kaip vadinasi mano grupė? 2 Koks paveikslukas puošia mano daiktus? 3 Kur mano kėdutė/lova/spintelė/rank šluostukas? 4 Kas mane pasitinka kas rytą darželio grupėje?	1 Ką aš veiksiu savo grupėje? 2 Kur grupės lauko teritorija, kokios žaidimo taisyklės lauke? 3 Kokios žaidimų/mokymosi aplinkos yra mano grupėje? 4. Kokie mano grupės draugų vardai?	1. Ko išmoksiu darželio grupėje? 2 Kokios grupės taisyklės? 3 Kiek vaikų lanko mano grupę? 4 Kas dar mane moko darželyje įvairių dalykų? (mokytoja, švietimo pagalbos specialistai, muzikos mokytoja)	1 Ko aš išmoksiu ir ką veiksiu darželio grupėje? 2 Kuo aš prisidedu prie savo grupės bendruomenės gyvenimo? 3 Kas yra mano grupės bendruomenė? 4 Kas dar yra mano ikimokyklinio ugdymo programos dalyviai? 5. Mano grupės draugai: kuo mes panašūs ir skirtingi?

Kompetencija	Metodai ir priemonės	Laukiamas rezultatas
Socialinė	• ugdymas pavyzdžiu • žodinis metodas • praktinis • bendradarbiavimai su tėvais	Vaikas supras, kad jis yra svarbus savo grupės narys; jo mintys, poreikiai, idėjos ir gebėjimai yra vertinami
Komunikavimo	• žodinis metodas • vaizdinis metodas • žaidimas • interpretacija • IKT taikymas • susitikimai su įvairiais žmonėmis	Gebės taikyti taisykles ir rutiną, kurie padės jam mokytis ir jaustis saugiai.
Pažinimo	• pažintinės - edukacinės ekskursijos, išvykos • projektinis metodas • probleminis mąstymas (situacijų sprendimas)	Gebės savo grupėje atsargiai elgtis su ugdymosi medžiaga, atidžiai rinksis, kur mokysis ir žais. Dalyvaus išvykose.
Sveikatos saugojimo,	• sportinės veiklos metodai • vaizdinis metodas	Supras, kad jo šeima, mokytojai ir kiti vaikai yra jo bendruomenė; visų jų

	• ugdymas pavyzdžiu	mintys, poreikiai, idėjos ir gebėjimai yra svarbūs.
Meninė kompetencija	• vaizdinis metodas • kūrybinis metodas • STEAM ugdymo metodas • interpretacija	Per veiklas vaikas gebės įvairiai reikšti mintis, išreikš save per muziką. Pasitelkdamas vaizduotę išbandys įvairias menines veiklas.

ŽODYNAS

Su skyriaus tema susijęs žodynas. Sąrašas turėtų būti pritaikytas pagal grupės vaikų amžių ir poreikius. Pradėjus nagrinėti temą rekomenduojama šiuo žodynu pasidalinti su grupės vaikų tėvais, kad ir namuose į žodžius ir jų vartojimą būtų atkreiptas dėmesys

Sąrašą papildykite žodžiais, arba išsirinkite tik tuos, kurie tinkami jūsų grupės programai

aplinkos draugai auklėtojai bendraamžiai bendruomenė biblioteka dalytis draugai emocijos grupė išdidus (-i) išsigandęs(-usi) jausmai judesys konstrukcija matematiniai žaidimai	nerimtas (-a) nusivylęs (-usi) pakaitomis pažinimas piktas (-a) sumišęs (-usi) susijaudinęs (-usi) susierzinęs (-usi) sveikas (-a, -i) taisyklės tvarkaraštis ugdymo priemonės veido išraiškos vienišas (-a) naudingas (-a)
---	--

LITERATŪRA

Siūloma literatūra temai atskleisti ir papildyti:

- Barzdonytė – Morkevičienė L. *Nenoriu eiti į darželį*. Kaunas: Šviesa, 2015
- Chien Chow Chine A. *Mano jausmai*. Vilnius: Baltos lankos, 2019
- Sojka A. *Laikas į darželį*. Vilnius: Presvika, 2012
- Lukošūnienė L. *Aš ir kiti*. Šiauliai: Lucilijus, 2000
- Suess A. *Mano linksmasis knibždėlynas*. Kaunas: Vaiga, 2019
- Davies B. ir Sarah L. *Geriausio draugai*. Kaunas: Presa, 2019
- Suchonickaja L. *Pasaka apie debesėlį*
- Jugla C. *Gyvūnų enciklopedija mažiesiems*. Vilnius: Baltos lankos, 2019
- *Mano pirmieji skaičiai*. Pamatyk, ištark ir išmok skaičius. Kaunas: Vaiga, 2018
- Jakubėnas K. *Abėcėlė*. Vilnius: Presvika, 2013
- Zulonė L. *Spalvoti pieštukai*. Kaunas: Obuolys, 2020

- Navakas K. ir M. Smirnovaitė Žvėreliai mokosi draugauti. Kaunas: Jūsų Flintas, 2018
- Trakumienė L. ir kt. Luizianos paslaptis. Kaip išgelbėti užburtąjį orkestrą? Klaipėda: S. Jokužio leidykla-spaustuvė, 2019
- Zulonė L. Spalvoti pieštukai. Kaunas: Obuolys, 2020
- Winfield Martin E. Kiek daug dalykų patirsi įstabių. Vilnius: Baltos lankos, 2018
- Casalis A. Peliukas Lukas nenori eiti į darželį. Vilnius: Alma littera, 2013
- Moore-Malinos J. Konfliktų sprendimas. Kaunas: Šviesa, 2017

TEMA: MANO PENKI POJŪČIAI

Numatomas laikotarpis: SPALIO MĖNUO

Esminis skyriaus klausimas: *Kaip mes naudojame savo pojūčius tirdami, stebėdami ir suprasdami mus supantį pasaulį?*

POTEMĖS TEMAI PLĖTOTI (Potemė - tai pagalba mokytojų planuojant veiklas orientuotas į pagrindinę temą ir esminį klausimą. Potemes mokytojas gali rinktis, keisti ar išvis atsisakyti.):

- **Atpažink, kas taip kvepia?**
- **Triukšmas ir tylą**
- **Sveiko maisto šalyje**
- **Kas maišelyje?**
- **Kodėl skauda, kai duria?**
- **Kas saldu, o kas sūru?**
- **Ką matau, girdžiu, jaučiu?**

Pagrindiniai skyriaus klausimai: tai pagrindiniai skyriaus klausimai, kurių daugės kiekvieną naują savaitę. Per klausimus vaikas atranda ryšį tarp visų skyriaus sričių. Vieno klausimo analizei skiriama apie savaitę.

1-3 m.	3-4 m.	4-5 m.	5-6 m.
1. Kiek akyčių aš turiu? 2. Kiek ausyčių aš turiu? 3. Kuo aš ragauju? 4. Sūru ar saldu?	1. Kam man reikalingos akys? 2. Ką gali mano rankos? 3. Kam reikalinga burnytė? 4. Kam reikalinga žmogui nosis?	1. Kam reikalingas regėjimas? Kaip negalima elgtis su akimis? 2. Kam reikalinga klausa? Kaip negalima elgtis su ausimis? 3. Kam reikalinga uoslė? Kaip negalima elgtis su nosimi? 4. Ką mes liesdami, lytėdami atpažįstame?	1. Kaip mes naudojame savo regėjimą? 2. Kaip mes naudojame savo klausą? 3. Kaip mes naudojame savo skonio receptorių? 4. Kaip mes naudojame savo uoslę? 5. Kaip mes naudojame savo lytėjimą? 6. Kaip saugome savo pojūčius ir kodėl?

Kompetencija	Metodai ir priemonės	Laukiamas rezultatas
Socialinė	• ugdymas pavyzdžiu • žodinis metodas • praktinis • bendradarbiavimai su tėvais • vaizdinis metodas • susitikimai su įvairiais žmonėmis	Vaikas suvoks, kad mes naudojame savo pojūčius, kad suprastume savo kūną, sužinotume, ko jam reikia, kad mes būtume saugūs.
Komunikavimo	• žodinis metodas • ugdymas pavyzdžiu • STEAM ugdymo metodas	Žinos, kad egzistuoja 5 pojūčiai.
Pažinimo	• pažintinės-educacinės ekskursijos, išvykos • projektinis metodas • probleminis mąstymas (situacijų sprendimas) • žodinis metodas • vaizdinis metodas	Vaikas supras, kad mes taip pat naudojame savo pojūčius, norėdami geriau pažinti mus supančius žmones, vietas, objektus ir aplinką.

Sveikatos saugojimo	• vaizdinis metodas • žodinis metodas • IKT taikymas	Vaikas suvoks, kad sutrikus mūsų pojūčiams, pvz., regėjimui arba klausai, mūsų patirtis ir sąveika su pasauliu keičiasi. Vaikas suvoks kas atsitiktų, jei netektume kurio nors pojūčio ir kodėl jie tokie svarbūs mūsų sveikatai.
Meninė kompetencija	• praktinis metodas • STEAM ugdymo metodas • probleminis mąstymas • kūrybinis metodas • ugdymas/is per žaidimą	Gebės atlikti užduotis, spręsti problemas kūrybiškai, pasitelks vaizduotę norėdami išbandyti naują veiklą.

ŽODYNAS

Su skyriaus tema susijęs žodynas

Sąrašas turėtų būti pritaikytas pagal grupės vaikų amžių ir poreikius. Pradėjus nagrinėti temą rekomenduojama šiuo žodynu pasidalinti su grupės vaikų tėvais, kad ir namuose į žodžius ir jų vartojimą būtų atkreiptas dėmesys

Sąrašą papildykite žodžiais, arba išsirinkite tik tuos, kurie tinkami jūsų grupės programai

aklas(-a) aklųjų raštas akys aparatas ausys burna garsas garsus(-i) gestų kalba girdėti intensyvumas jausti kietas(-a) klausos klausyt kristi kurčias(-ia) kvapas	lapija liesti liežuvis lygus(-i) matymas matyti nosis oda paviršius pirštai pojūčiai ragauti regėjimas ruduo rūgštus(-i) saldus(-i) saugus(-i) sausas(-a)	šiurkštus(-i) skanus(-i) skonio receptoriai skonis šlapias(-ia) spėjimas švelnus(-i) tekstūra traškėjimas tylus(-i) vaizdas
--	--	---

LITERATŪRA

Siūloma literatūra temai atskleisti ir papildyti:

- Landsbergis V. V. Kas tas Pūkis. Vilnius: Dominicus Lituanus, 2020
- Paltanavičius S. Voveriuko metai. Vilnius: Alma littera, 2018
- Muller G. Vaisių šventė. Vilnius: Briedis, 2020

- Moomin Characters Mumių pojūčių ir mokymosi knyga. Vilnius: Nieko rimto, 2014
- Grajkowkis W. Medžiai. Kaunas: Debesų ganyklos, 2018
- Jokužytė E. Leonardo da Vinci. Sparnuotosios raidės. Klaipėda: Verslas ar menas, 2016
- Česūnienė R. ir L. Česūnas Mėgintuvėlio eksperimentų ir atradimų knyga. Vilnius: Alma littera, 2018
- Muminuko skaičių knyga. Vilnius: Nieko rimto, 2013
- Maciulevičiūtė-Smeu J. Aš saugus gatvėje. Kaunas: Jūsų Flintas, 2017
- Jokužytė E. Leonardo da Vinci. Sparnuotosios raidės. Klaipėda: Verslas ar menas, 2016
- Muzikos garsai: klasikinės muzikos instrumentai. Vilnius: Trys nykštukai, 2020
- Aukštakalnytė G. ir kt. Užsimerk. Vaikų pasakos reginčiųjų ir Brailio raštu. Klaipėda: Verslas ar menas, 2018

„Penki pagrindiniai pojūčiai“ (filmukas)

TEMA: VISKAS APIE MUS

Numatomas laikotarpis: SPALIO MĖNUO

Esminis skyriaus klausimas Kas esu aš ir kas yra mane supantys žmonės?

POTEMĖS TEMAI PLĖTOTI: (Potemė - tai pagalba mokytojui planuojant veiklas orientuotas į pagrindinę temą ir esminį klausimą. Potemes mokytojas gali rinktis, keisti ar išvis atsisakyti.)

- **Mano šeima**
- **Ančiuko šeima** (pasaka “Bjaurusis ančiukas”)
- **Kada aš užaugsiu?**
- **Panašūs ir skirtingi**
- **Mano kūnas**
- **Mano seneliai** (pasaka “Raudonkepurnaitė”)
- **Ką mūsų šeima daro kartu?**
- **Ką mes grupėje darome kartu?**

Pagrindiniai skyriaus klausimai:

Tai pagrindiniai skyriaus klausimai, kurių daugės kiekvieną naują savaitę. Per klausimus vaikas atranda ryšį tarp visų skyriaus sričių. Vieno klausimo analizei skiriama apie savaitę.

1-3 m.	3-4 m.	4-5 m.	5-6 m.
1. Koks mano vardas? 2. Kiek man metų? 3. Kas mano draugai? 4. Kas mano šeimos nariai?	1. Kuo aš ypatingas? 2. Kuo vardu mano draugai? 3. Kas mano šeimos nariai? 4. Kuo mano šeima ypatinga?	1. Kuo aš esu svarbus ir ypatingas? 2. Kokia mano nuotaika? 3. Ką man reiškia grupės draugai? 4. Kodėl aš myliu savo šeimą? 5. Kiek man metų?	1. Kas padeda man tapti svarbiu ir unikaliu? 2. Ką aš jaučiu ir kodėl? 3. Kuo svarbi ir unikali yra mano ikimokyklinio ugdymo grupė? 4. Kuo svarbi ir unikali yra mano šeima? 5. Ar viskas, kas patinka man patiks ir kitam?

Kompetencija	Metodai ir priemonės	Laukiamas rezultatas
Socialinė	• ugdymas pavyzdžiu • žodinis metodas • susitikimai su įvairiais žmonėmis • žaidimas	Vaikas suvoks, kad dėl įvairių priežasčių skirtingu metu jis patiria įvairius jausmus. Jo ikimokyklinio ugdymo grupė yra jo bendruomenė. Visi jo ikimokyklinio ugdymo grupės draugai yra svarbūs ir unikalūs.
Komunikavimo	• bendradarbiavimai su tėvais • projektinis metodas • žaidimas	Vaikas supras, kad jis yra savo šeimos ir bendruomenės dalis. Jo šeima yra svarbi ir unikali.
Pažinimo	• probleminis mąstymas (situacijų sprendimas) • praktinis metodas	Vaikas supras, kad jis yra unikalus; niekas kitas neatrodo, nejaučia, negalvoja ir nesielgia taip, kaip jis.
Sveikatos saugojimo	• relaksacija • vaizdinis metodas • praktinis metodas • sportinės veiklos metodai	Vaikas supras, kad jis gali prisidėti, kad jo ikimokyklinio ugdymo grupėje būtų smagu, saugu ir įdomu.
Meninė kompetencija	• praktinis metodas • kūrybinis metodas • STEAM ugdymo metodas • interpretacija	Per praktines veiklas, žaidimus vaikas suvoks save kaip vienintelį tokį – unikalų individą, kuris turi tik jam būdingus sugebėjimus, savybes, jausmus bei

	• žaidimas	pomėgius.
--	--	-----------

ŽODYNAS

- **Su skyriaus tema susijęs žodynas**

Sąrašas turėtų būti pritaikytas pagal grupės vaikų amžių ir poreikius. Pradėjus nagrinėti temą rekomenduojama šiuo žodynu pasidalinti su grupės vaikų tėvais, kad ir namuose į žodžius ir jų vartojimą būtų atkreiptas dėmesys.

Sąrašą papildykite žodžiais, arba išsirinkite tik tuos, kurie tinkami jūsų grupės programai.

ančiukai ankstukas(-ė) antis apanga auginti augti automobilinė barškutis buožgalvis buveinė čiaušketi didelis (-ė) dydis dramblys gimti guguoti įvaikintas(-ą) kalbėti	kiaušinis kūdikis ligoninė lopšelis lopšinė lopšys mažas(-ą) miegoti naujagimis pakeisti pediatras(-ė) prasikalti rūpintis sauskelnės seilinukas smulkus(-i) suaugęs svoris	šliaužti švelniai tėvai ūgis vaikas vaikiška lovelė vaikiškas vaikiškas buteliukas vaikščioti varlė verkti verstis veršelis veterinaras(-ė) vežimėlis vystyti vizitas zoologas(-ė)
---	--	---

LITERATŪRA

Tai literatūros ir informaciniai tekstai, kuriuos galima skaityti viso skyriaus metu.

Įtraukiantys, informatyvūs ir literatūriniai tekstai leidžia tyrinėti turinį, reikšti mintis pasitelkus vaizduotę ir kritinį mąstymą, kurie stiprinami skaitant tą pačią knygą keletą kartų. Pakartotinis skaitymas padeda vaikams geriau suprasti turinį, užmegzti ryšį tarp turinio ir kitų sąvokų ar patirties, ugdo jų, kaip būsimų skaitytojų, pasitikėjimą savimi.

Siūloma literatūra temai atskleisti ir papildyti:

- *Muminuko skaičių knyga*. Vilnius: Nieko rimto, 2013
- King C. ir K. Daynes *Atverk ir pamatysi, koks žmogaus kūnas*. Vilnius: Alma littera, 2012
- *Kakės Makės atradimai. Žmogaus kūnas*. Vilnius: Alma littera, 2018
- Moore-Malinos J. *Mano jausmai. Ką jie reiškia?* Vilnius: Alma littera, 2018
- Dmuchovskienė R. *Kiškutis Mikutis. Šeima*. Kaunas: Jūsų Flintas, 2017
- Daciūtė E. *Laimė yra lapė*. Vilnius: Tikra knyga, 2016
- Moroney T. *Kodėl myliu savo šeimą*. Kaunas: Educata, 2015

- *Kakės Makės atradimai: emocijos*. Vilnius: Alma littera, 2018
- Ulasėvič O. *Mano šeima. Knyga su atveriamais langeliais*. Vilnius: Presvika, 2010
- Baltrušaitienė Š. *Kaip zuikis jausmus pažino*. Vilnius: Nieko rimto, 2017.

TEMA: KUR MES GYVENAME?

Numatomas laikotarpis: GRUODŽIO MĖNUO

Esminis skyriaus klausimas: *Kur gyvena mane supantys žmonės ir gyvūnai?*

POTEMĖS TEMAI PLĖTOTI (Potemė - tai pagalba mokytojui planuojant veiklas orientuotas į pagrindinę temą ir esminį klausimą. Potemes mokytojas gali rinktis, keisti ar išvis atsisakyti.):

- Namai namučiai
- Naminiai gyvūnai, paukščiai
- Laukiniai gyvūnai, paukščiai
- Gyvūnai ruošiasi žiemai
- Brenda pamiške žiema
- Pasaka “Trys paršiukai”
- Paukštelio lizdelis
- Kur gyvena pingvinai ir krokodilai?
- Kas yra žemėlapis?
- Kaip keliauja laiškai?
- Mano gatvė
- Seni ir nauji pastatai
- Statom namą

Pagrindiniai skyriaus klausimai:

Tai pagrindiniai skyriaus klausimai, kurių daugės kiekvieną naują savaitę. Per klausimus vaikas atranda ryšį tarp visų skyriaus sričių. Vieno klausimo analizei skiriama apie savaitę.

1-3 m.	3-4 m.	4-5 m.	5-6 m.
1.Kas gyvena po vienu stogu? 2. Kur gyvena, prisiglaudžia šuniukas, paukštelis, žuvytė, skruzdė ir kiti gyvūnai? 3. Kaip juda miško gyventojai: meška, kiškis, voverė ir t.t., o kaip judi tu?	1. Kur gyvena žmonės? Kokie žmonių namai? 2. Kur gyvena gyvūnai? Kokius jie “stato”namus? 3.Kur gyvena paukšteliai ir kokie jų namai? 4.Kaip mes rūpinamės gyvūnais ir paukšteliais? Kodėl turime jiems padėti? Kaip padedame?	1. Ką vadiname žmogaus ir gyvūnų namais? 2. Kokia yra namų įvairovė, išorė, vidus, vieta? 3. Kas padeda, kas trukdo žmogui ir gyvūnams sugyventi bei išlikti? 4. Koks tavo gimtasis miestas, kiemas, namas?	1. Kur aš gyvenu? Kur gyvena mano šeimos nariai? 2. Kur gyvena žmonės ir kur gyvena gyvūnai? 3. Kokių tipų namuose gyvena žmonės mano mieste? 4. Kaip žmonės ir gyvūnai stato namus? 5. Pasakų veikėjų namai.

Kompetencija	Metodai ir priemonės	Laukiamas rezultatas
Socialinė	• bendradarbiavimas su tėvais • ugdymas pavyzdžiu • projektinis metodas	Supras kaip svarbu priimti visus šeimos narius ir augintinius kaip lygiaverčius šeimos narius. Suvoks, kad namai yra vieta, kur mes gyvename
Komunikavimo	• vaizdinis metodas • interpretacija • žodinis metodas	Kalbėdamas, pasakodamas apie augintinius ir naminius gyvūnus plės žodyną, lavins rišlų kalbėjimą. Kurs pasakas, istorijas, knygeles ir t.t. Žinos, kad kai kurie gyvūnai gyvena su žmonėmis.
Pažinimo	• pažintinės – edukacinės ekskursijos, išvykos • metodas – žaidimas • STEAM ugdymo metodas	Žinos, kad gyvūnai ir žmonės gyvena skirtinguose namuose
Sveikatos saugojimo	• interpretacija • probleminis mąstymas (situacijų sprendimas) • ugdymas pavyzdžiu. • IKT taikymas • vaizdinis metodas	Išsiaiškins kaip saugiai sugyventi su naminiais ir laukiniais gyvūnais. Mokysis rūpintis augintiniais, paukšteliais ir miško gyventojais
Meninė kompetencija	• praktinis metodas • STEAM ugdymo metodas • probleminis mąstymas • kūrybinis metodas	Per praktines veiklas išbandys įvairius “statybų” būdus: šakelių lizdelis, molio lizdas ir kt., mokės juos suręsti ir pastatyti. Žinos, kad žmonės ir gyvūnai stato sau

	• ugdymas(is) per žaidimą	namus
--	---	-------

ŽODYNAS

Su skyriaus tema susijęs žodynas

Sąrašas turėtų būti pritaikytas pagal grupės vaikų amžių ir poreikius. Pradėjus nagrinėti temą rekomenduojama šiuo žodynu pasidalinti su grupės vaikų tėvais, kad ir namuose į žodžius ir jų vartojimą būtų atkreiptas dėmesys

Sąrašą papildykite žodžiais, arba išsirinkite tik tuos, kurie tinkami jūsų grupės programai

adresas apačioje architektas arti augintinis aukštas avilys benamis betonas brėžiniai butas buveinė cementas dangoraižis durys fasadas garažas gatvė guolis įrankiai išėjimas išsigelbėjimas keliai	kiemas konstrukcija laiptai langas liftas lizdas mediena metalas miegamasis miestas miestelis mūrinis namas namai namas namo/buto planas palėpė panorama pilis	plytos prieglobstis rajonas rūsys statyti statytojas stiklas stogas šiaudai ugnis ūkis urvas viršuje žiemoti žvirgždas
---	---	--

LITERATŪRA

Siūloma literatūra temai atskleisti ir papildyti

- James T. Tedis mieste. Vilnius: Alma littera, 2013
- Paltanavičius S. Jei tu slieko nepažįsti. Kaunas: Debesų ganyklos, 2018
- Zelčiūtė D. Trys paršiukai. Kaunas: Jotema, 2003
- Bartikova P. Statome namą su Trimis paršiukais. Kaunas: Vaiga, 2019
- Wolf T. Mieste. Knyga su 100 langelių. Vilnius: Alma littera, 2019
- Niccolini D. Raidžių istorijos ir nuotyčiai. Vilnius: Presvika, 2018
- Bauer V. ir G. Ohnesorge Gyvūnų namai. Kaunas: Vaiga, 1996
- Ukrainiečių pasaka Pirštinė
- Macho A. ir P. Kavecky Gerda. Banginukės istorija. Vilnius: Nieko rimto, 2018
- Milbourne A. Gyvūnų namai. Žvilgtelk vidun. Vilnius: Nieko rimto, 2016
- Paltanavičius S. Jei rašysi laišką girion. Vilnius: Nieko rimto, 2018
- Watt F. Muzikos garsų knygelė mažiesiems. Vilnius: Baltos lankos, 2013

- Litchfield D. ir T. Heapy Spindintis miestas. Vilnius: Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla, 2019

TEMA: VANDUO / SNIEGAS / LEDAS

Numatomas laikotarpis: SAUSIO MĖNUO

Esminis skyriaus klausimas: *Ką gali vanduo?*

POTEMĖS TEMAI PLĖTOTI (**Potemė** - pagalba mokytojiui planuojant veiklas orientuotas į pagrindinę temą ir esminį klausimą. Potemes mokytojas gali rinktis, keisti ar išvis atsisakyti):

- **Besmegenių diena**
- **Šilta/šalta**
- **Sniego, ledo menas**
- **Jūra, ežeras, upė ir kiti telkiniai**
- **Lietuvos upės**
- **Virdulys čiaudulys**
- **Kas skęsta, o kas plaukia**
- **Kodėl neskęsta laivai**
- **Kodėl aš geriu vandenį?**
- **Ar gyvūnams ir augalams reikia vandens?**
- **Kodėl lyja?**
- **Iš kur atsiranda balos?**

Ledo kubeliai, vandens būsenų kitimas, vandens apytakos ratas, kaip keliauja vanduo? Ledai iš sniego. Kaip susidaro sniegas? Kodėl ledas neskęsta vandenyje? Sniego plytos, sniego kamuoliai.

Pagrindiniai skyriaus klausimai:

Tai pagrindiniai skyriaus klausimai, kurių daugės kiekvieną naują savaitę. Per klausimus vaikas atranda ryšį tarp visų skyriaus sričių. Vieno klausimo analizei skiriama apie savaitę.

1-3 m.	3-4 m.	4-5 m.	5-6 m.
Ką aš geriu? Kas laisto gėles? Kodėl vandenį laka šuniukas?	Ar vanduo gali kilti? Kas tirpsta vandenyje? Iš kur atsiranda sniegas? Kokia jo spalva? Iš kur atsiranda vanduo? Ar gali vanduo virsti ledu? Kam reikalingas mums vanduo?	Kokios vandens savybės? Kam vanduo gyvybiškai svarbus? Kur teka upės? Ar gali išsiliėti jūra? "Kelias vanduo". Ar vandens skonis gali keistis?	Kur galima rasti vandens? Kas atsitinka, pasikeitus vandens temperatūrai? Kas atsitinka daiktus įmerkus į vandenį? Kuo vanduo naudingas? Kas yra vandens telkiniai?

Kompetencija	Metodai ir priemonės	Laukiamas rezultatas
Socialinė	• vaizdinis metodas • sportinės veiklos metodai • IKT taikymas • pažintinės – edukacinės ekskursijos, išvykos	Žinos, kad vandens reikia visiems gyviems daiktams
Komunikavimo	• žodinis metodas • ugdymas pavyzdžiu • STEAM ugdymo metodas • susitikimai su įvairiais žmonėmis • spontaniškasis ugdymas	Klausys pasakų, istorijų apie vandens susidarymą, laišuko istoriją ir pan. Remdamasis savo patirtimis pasakos, ką žino apie vandenį ir vandens telkinius. Suvoks, kad vandens galima rasti visur
Pažinimo	• spontaniškasis ugdymas • probleminis mąstymas (situacijų sprendimas) • STEAM ugdymo metodas • pažintinės – edukacinės ekskursijos, išvykos • projektinis metodas • praktinis metodas	Per praktines veiklas ir eksperimentavimo būdus sužinos, kad vandeniui įtakos turi temperatūra. Išsiaiškins kaip sniegą, ledą ir vandenį veikia temperatūra. Domės ir praktiškai patirs, kad kai kurie daiktai, įmerkus juos į vandenį, pasikeičia. Atliks vandens kiekio matavimus.
Sveikatos saugojimo	• bendradarbiavimas su tėvais • praktinis metodas • sportinės veiklos metodai	Išsiaiškins, kodėl vieni daiktai vandenyje plūduriuoja, kiti – skęsta. Domės ir įsidėmės kaip saugiau elgtis prie įvairių

	• projektinis metodas • pažintinės – edukacinės ekskursijos, išvykos ugdymas pavyzdžiu • vaizdinis metodas	vandens telkinių. Vandens ir grūdinimosi nauda sveikatai
Meninė kompetencija	• ugdymas/is per žaidimą • praktinis metodas • žodinis metodas • kūrybinis metodas • projektinis metodas • STEAM ugdymo metodas • spontaniškasis ugdymas • probleminis mąstymas • relaksacija • pažintinės – edukacinės ekskursijos, išvykos	Išbandys įvairius vandens, sniego ir ledo panaudojimo būdus meninei ir kūrybinei veiklai

ŽODYNAS

Su skyriaus tema susijęs žodynas

Sąrašas turėtų būti pritaikytas pagal grupės vaikų amžių ir poreikius. Pradėjus nagrinėti temą rekomenduojama šiuo žodynu pasidalinti su grupės vaikų tėvais, kad ir namuose į žodžius ir jų vartojimą būtų atkreiptas dėmesys

Sąrašą papildykite žodžiais, arba išsirinkite tik tuos, kurie tinkami jūsų grupės programai

aplinka	kruša	suformuoti
atstumti	laivas	sugerti
audra	ledas	sušalti
bala	lietus	šlapdriba
būsena	meteorologas(-ė)	švarus(-i)
ciklas	mirkti	temperatūra
čiaupas	naras(-ė)	troškulys
debesis	neperšlampamas(-a)	tvenkinys
dujos	numalšinti	upė
eklus(-i)	numatyti rezultatą	upelis
ežeras	oras	užvirti
fontanas	padaryti išvadą	vandenynas
garai	paplūdimys	vandens
garuoti	pelkė	vanduo
gerti	peršlapęs(-usi)	plaukti
gilus(-i)	rūkas	plauti
hidratuoti	sala	plūduriuoti
įsigerti	skęsti	prakaitavimas
ištirpti	skėtis	prakaituoti
ištirpti	skystas(-a)	kempinė

jūra s jūreivis(-ė) kapitonas(-ė)	sniegas stebėti keltas	kietas(-a) kondensacija krituliai
---	------------------------------	---

LITERATŪRA

Tai literatūros ir informaciniai tekstai, kuriuos galima skaityti viso skyriaus metu. Siūloma literatūra temai atskleisti ir papildyti:

- J. Banytė ir V. Vyšniauskienė Vanduo. Vanduo? Vanduo! Šiauliai: Lucilijus
- Kasparavičius K. Povandeninė istorija. Vilnius: Nieko rimto, 2013
- Bagdonaitė R. Lašiuko kelionė. Apie vandens apytaką gamtoje. Kaunas: Šviesa, 2006
- Disney W. Mikė Pūkuotukas: Skęsta ar plaukia? Vilnius: Egmont, 2007
- Rick B. Debesuota, numatoma mėsos kukulių kruša. Kaunas: Obuolys, 2009
- Suchonickaja L. Pasaka apie debesėlį
- Moksliniai eksperimentai su vandeniu. Vilnius: Naujoji Rosma, 2013
- Maudynių knygelė. Kas čia plaukia? Nuspalvink vandeniu! Vilnius: Presvika, 2017
- Kur dingo balos? Galvojimo kampelis. Vilnius: Egmont, 2006
- Schubert I. ir D. Schubert Sriuba iš kirvio. Vilnius: Gimtasis žodis, 2005
- Vaicenavičienė M. Kas yra upė? Vilnius: Tikra knyga, 201

TEMA: ŠVIESA

Numatomas laikotarpis: VASARIO MĖNUO

Esminis skyriaus klausimas: *Kaip ir kodėl mes naudojame skirtingus šviesos šaltinius?*

POTEMĖS TEMAI PLĖTOTI (Potemė - pagalba mokytoji planuojant veiklas orientuotas į pagrindinę temą ir esminį klausimą. Potemes mokytojas gali rinktis, keisti ar išvis atsisakyti.):

- Kas šviečia naktį, kai miega saulė?
- Iš kur atsiranda šešėliai?
- Kaip diena keičia naktį?
- Kada atsirado elektra?
- Kodėl naktį užgęsta saulė?
- Tamsos poveikis žmogui, gamtai.

Eksperimentuojant išbandyti šviečiamuosius įtaisus: lempas, žibintuvėlius, žvakes, atšvaitus ir pan. Žaidimai su šviesos ir garso mechaniniais žaislais

Pagrindiniai skyriaus klausimai:

Tai pagrindiniai skyriaus klausimai, kurių daugės kiekvieną naują savaitę. Per klausimus vaikas atranda ryšį tarp visų skyriaus sričių. Vieno klausimo analizei skiriama apie savaitę.

1-3 m.	3-4 m.	4-5 m.	5-6 m.
1. Kas danguje šviečia? 2. Kas šviečia naktį ir diena? 3. Kas šviečia namuose?	1. Kur galima pamatyti šviesą? 2. Kas yra saulė? Kur ji pasislepia? 3. Kam reikalinga šviesa? 4. Ar galėtume gyventi tamsoje?	1. Kur yra tamsa ir šviesa? 2. Kas dienos šviesoje vyksta? 3. Kas nakties tamsoje vyksta? 4. Kur naktį pasislepia saulė?	1. Kokie šviesos šaltiniai mus supa? 2. Kas yra tamsa? 3. Kaip šviesa mums padeda? 4. Kas yra šešėliai? 5. Gyvybė ir šviesa, kaip tai susiję?

Kompetencija	Metodai ir priemonės	Laukiamas rezultatas
Socialinė	• praktinis metodas • žodinis metodas • projektinis metodas • ugdymas pavyzdžiu • bendradarbiavimas su tėvais • probleminis mąstymas	Supras, kad tamsa yra ten, kur šviesos yra mažai arba kur jos visai nėra. Šviesa darbuose ir širdelėse - mūsų geri darbai ir poelgiai
Komunikavimo	• vaizdinis metodas • STEAM ugdymo metodas • IKT taikymas • probleminis mąstymas • praktinis metodas • žodinis metodas	Sužinos, kad mūsų namuose ir miestuose yra daug įvairių šviesos šaltinių. Sužinos, kas yra nenutrūkstanta šviesa t. y., saulė).
Pažinimo	• STEAM ugdymo metodas • bendradarbiavimas su tėvais • probleminis mąstymas • ugdymas pavyzdžiu • praktinis metodas	Praktinės veiklos ir stebėjimai padės suprasti, kad šviesa padeda augti augalams
Sveikatos saugojimo	• bendradarbiavimas su tėvais • sportinės veiklos metodai • projektinis metodas • ugdymas pavyzdžiu • probleminis mąstymas • relaksacija • ugdymas/is per žaidimą • vaizdinis metodas • praktinis metodas • žodinis metodas	Supras, kad šviesa padeda mums matyti ir sušilti. Mokysis saugoti akis
Meninė kompetencija	• ugdymas/is per žaidimą • kūrybinis metodas • spontaniškasis ugdymas	Supras, kad šešėliai atsiranda tada, kai objektas užstoja šviesą. Praktiškai išbandys šešėlių teatrą, šviesos stalą ir kt.

	• STEAM ugdymo metodas	
--	--	--

ŽODYNAS

Su skyriaus tema susijęs žodynas

Sąrašas turėtų būti pritaikytas pagal grupės vaikų amžių ir poreikius. Pradėjus nagrinėti temą rekomenduojama šiuo žodynu pasidalinti su grupės vaikų tėvais, kad ir namuose į žodžius ir jų vartojimą būtų atkreiptas dėmesys

Sąrašą papildykite žodžiais, arba išsirinkite tik tuos, kurie tinkami jūsų grupės programai

akiniai nuo saulės akys atspindys augti banguotas(-a) baterija debesys diena diėninis(-ė) elektra elektros lempuė gatvių apšvietimas horizontalus(-i) išlenktas(-a) ištirti jonvabalis karštis kontūras	lempa liepsna lygiagretus(-i) linijos matyti mėnulis naktis nepermatomas nepermatomas oras pavėsis regėjimas saulė saulės energija siluetas skaidrus spiralės formos šeėelis	šviesa šviesoforas tamsus(-i) tiesus(-i) ugnis vaivorykėė vaizdas veidrodėis vertikalus(-i) zigzag formos žaibas žibintas žibintuvėlis žvaigždės žvakė
--	---	---

LITERATŪRA

Tai literatūros ir informaciniai tekstai, kuriuos galima skaityti viso skyriaus metu. .

Siūloma literatūra padedanti temą atskleisti ir papildyti

- Račinskaitė J. Raganyčių burtai Vilnius: Vaga, 2003
- Pavilonytė I., M. Pavilonis. Marmiai. Olis ir dažų kibirėlis. Vilnius: Alma littera, 2019
- Žutautė L. Kakė Makė ir didelė tamsa. Vilnius: Alma littera, 2013
- Burneikaitė S. Šeėelių teatras. Gyveno senelis ir senelė. Kaunas: Šviesa, 2006
- Nabus R.J. Išradėjas Jonas. Vilnius: Mažoji raidė, 2019
- Herget G. ir N. Renger Mocartas ir Robinzonas skrenda į mėnulį. Vilnius: Baltos lankos, 2017
- Žutautė L. Kakė Makė ir didelė tamsa. Vilnius: Alma littera, 2013
- Paltanavičius S. ir M. Vaitkevičiūtė Kas ir kodėl gamtoje. Vilnius: Alma littera, 2018
- Rylėškienė M. Kurmis ieško saulės. Kaunas: Šviesa, 2007
- Pasaka. Baikštusis Kiėkis
- Lenktytė B. Palinkėk baltų sapnų. Kaunas: Tabula rasa, 2007

TEMA: POKYČIAI

Numatomas laikotarpis: KOVO MĖNUO

Esminis skyriaus klausimas: *Kas yra pokytis, kaip keičiasi mano aplinka?*

POTEMĖS TEMAI PLĖTOTI (Potemė - pagalba mokytojui planuojant veiklas orientuotas į pagrindinę temą ir esminį klausimą. Potemes mokytojas gali rinktis, keisti ar išvis atsisakyti):

- Kaip aš keisiuos augdamas?
- Metų ratas
- Kas keičiasi, o kas ne?
- Kokie pokyčiai manęs laukia? (eisiu į mokyklą, persikraustysiu, susirasiu naujų draugų, netektys)
- Kas keičiasi kasdien, o kas nesikeičia niekada? (vardas, pavardė)
- Kiek savaitėje dienų?
- Kiek metuose mėnesių?
- Kaip mes keičiamės turėdami draugų?

Pagrindiniai skyriaus klausimai:

Tai pagrindiniai skyriaus klausimai, kurių daugės kiekvieną naują savaitę. Per klausimus vaikas atranda ryšį tarp visų skyriaus sričių. Vieno klausimo analizei skiriama apie savaitę.

1-3 m.	3-4 m.	4-5 m.	5-6 m.
1. Aš - didelis ar mažas? 2. Kokie drabužiai reikalingi vasarą/rudenį/žiemą/pavasari? 3. Kokie metų laikai?	1. Aš ir mano kūnas. Ar aš augu? 2. Kokie pokyčiai vyksta gamtoje (stebėti gamtos reiškinius)? 3. Apranga skirtingu metų laiku.	1. Iš ko sudarytas mano kūnas? Kaip jis keičiasi? 2. Kokie daiktai, objektai keičiasi aplink mane? 3. Ką norėčiau pats/i pakeisti? 4. Kokius pokyčius matau, randu gamtoje? Metų laikai.	1. Kas keičiasi aplink mane? Kaip keičiasi objektai? 2. Kokie pokyčiai vyksta gamtoje? 3. Kaip keičiuosi ir augu aš? 4. Kas man padeda pasikeisti? 5. Pasikartojantys ciklai (metai, mėnesiai, savaitės, dienos)

Kompetencija	Metodai ir priemonės	Laukiamas rezultatas
Socialinė	• vaizdinis metodas • žodinis metodas • susitikimai su įvairiais žmonėmis • kūrybinis metodas • interpretacija • IKT taikymas • sportinės veiklos metodai	Supras, kad kai kas žmoguje pasikeičia, kai kas lieka nepasikeitę. Rodys pagarbą gyvėjai ir negyvėjai aplinkai ir besiformuojančią atsakomybę už gamtos pokyčių išsaugojimą.
Komunikavimo	• praktinis metodas • žodinis metodas • ugdymas/is per žaidimą • kūrybinis metodas • interpretacija • spontaniškasis ugdymas • STEAM ugdymo metodas	Įgys žinių ir supras, kad daug vaikų supančių dalykų keičiasi. Žinos, jog gamtoje esama trukmės pasikartojančių ciklų (kartojasi savaitės dienos, metų laikai ir pan.).
Pažinimo	• vaizdinis metodas • praktinis metodas • STEAM ugdymo metodas • IKT taikymas • probleminis mąstymas • pažintinės – edukacinės ekskursijos, išvykos	Supras, kad gamtoje vyksta daug pokyčių. Stebės įvairius gamtos reiškinius, gebės įvardinti keturis metų laikus, jų požymius.
Sveikatos saugojimo	• ugdymas/is per žaidimą • praktinis metodas • žodinis metodas • sportinės veiklos metodai • pažintinės – edukacinės ekskursijos, išvykos • probleminis mąstymas • ugdymas pavyzdžiu	Išmoks atskirti ir įvardinti oro požymius, supras, kaip tinkamai pasirinkti aprangą kai oro temperatūra keičiasi

	• bendradarbiavimas su tėvais • IKT taikymas	
Meninė kompetencija	• praktinis metodas • ugdymas/is per žaidimą • vaizdinis metodas • kūrybinis metodas • STEAM ugdymo metodas • interpretacija • IKT taikymas • projektinis metodas	Supras, kad objektai keičiasi įvairiai

ŽODYNAS

Su skyriaus tema susijęs žodynas

Sąrašas turėtų būti pritaikytas pagal grupės vaikų amžių ir poreikius. Pradėjus nagrinėti temą rekomenduojama šiuo žodynu pasidalinti su grupės vaikų tėvais, kad ir namuose į žodžius ir jų vartojimą būtų atkreiptas dėmesys

Sąrašą papildykite žodžiais, arba išsirinkite tik tuos, kurie tinkami jūsų grupės programai

atsakingas(-a)	kietesnis(-ė)
augti	kokonas
aukštesnis(-ė)	laikas
būsena	lengvesnis(-ė)
centimetrai	maišyti
ciklas	mažesnis(-ė)
darželis	mažiau
data	metų laikai
daugiau	mokytis
didesnis(-ė)	naujesnis(-ė)
etapai	objektai
gimimas	oras
gimtadienis	padidinti
gyvenimo ciklas	pakartotinai
ilgesnis(-ė)	panaudoti
išgaruoti	pasikeisti
išvaizda	pasikeisti
jausmai	patirtis
savarankiškas(-a)	pėdos
senesnis(-ė)	

LITERATŪRA

Tai literatūros ir informaciniai tekstai, kuriuos galima skaityti viso skyriaus metu.

Įtraukiantys, informatyvūs ir literatūriniai tekstai leidžia tyrinėti turinį, reikšti mintis pasitelkus vaizduotę ir kritinį mąstymą, kurie stiprinami skaitant tą pačią knygą keletą kartų. Pakartotinis skaitymas padeda vaikams geriau suprasti turinį, užmegzti ryšį tarp turinio ir kitų sąvokų ar patirties, ugdo jų, kaip būsimų skaitytojų, pasitikėjimą savimi. Siūloma literatūra temai atskleisti ir papildyti:

- Įdomi pažintis. Sodyboje. Vilnius: Ramduva, 2013
- Carle E. Labai alkanas vikšrelis. Vilnius: Alma littera, 2019
- Yamada K. Ką daryti kilus idėjai? Vilnius: Apkabink mėnulį, 2017
- Changes, Changes by Pat Hutchins
- Moroney T. Kodėl aš myliu augintinius. Vilnius: Baltos lankos, 2020
- Lallemand O. ir E. Thuillier Vilkas keičia spalvą. Vilnius: Burokėlis, 2015
- Carle E. Labai alkanas vikšrelis. Vilnius: Alma littera, 2019
- Bartikova P. Metai sode. Vilnius: Alma littera, 2018
- Rekomenduojama literatūra
- Bagdonaitė R. Lašiuko kelionė. Apie vandens apytaką gamtoje. Kaunas: Šviesa, 2006
- Račinskaitė J. Raganyčių burtai. Vilnius: VAGA, 2003
- Rob Scotton. Katinėlis Juodis. Noriu ledų
- Žutautė L. Kakė Makė ir didelė tamsa. Vilnius: Alma littera, 2013
- Metų laikai. Knyga su atvartėliais. Kaip keičiasi gamta, ką veikia žmonės. Pavasaris, vasara, ruduo, žiema. Vilnius: Presvika, 2019
- Llenas A. Spalvų monstriukas. Vilnius: Right Thing, 2016

TEMA: AUGALAI

Numatomas laikotarpis: BALANDŽIO MĖNUO

Esminis skyriaus klausimas: *Kaip augalai auga, kodėl jie svarbūs?*

POTEMĖS TEMAI PLĖTOTI (Potemė - pagalba mokytojui planuojant veiklas orientuotas į pagrindinę temą ir esminį klausimą. Potemes mokytojas gali rinktis, keisti ar išvis atsisakyti.):

- **Darže**
- **Kas auga ant šakos, o kas po žeme?**
- **Ką augina ūkininkas?**
- **Miške**
- **Kodėl auga tiek daug medžių?**
- **Kas gyvena medyje?**
- **Augalo ciklas**

Pagrindiniai skyriaus klausimai:

Tai pagrindiniai skyriaus klausimai, kurių daugės kiekvieną naują savaitę. Per klausimus vaikas atranda ryšį tarp visų skyriaus sričių. Vieno klausimo analizei skiriama apie savaitę.

1-3 m.	3-4 m.	4-5 m.	5-6 m.
--------	--------	--------	--------

1.Kur auga medžiai? 2. Ką galima išauginti iš sėklos? 3. Ko reikia, kad augalai augtų?	1.Kokius augalus matome aplink save? 2.Ko reikia, kad augalai augtų? 3.Kuo mums svarbūs augalai? 4.Kas auga ant medžių, žemėje...? 5.Kaip gimsta daigas?	1.Ką žinai apie augalus? 2. Kaip atsiranda augalai? 3. Kokios priežiūros reikia augalams? 4. Kokie augalai auga sode, darže, darželio teritorijoje?	1. Kas yra augalai? 2. Ko reikia augalams, kur jų galima rasti? 3. Kokios yra augalų rūšys? 4. Kodėl augalai svarbūs? 5. Augalas - maistas, augalas - vaistas
--	--	--	---

Kompetencija	Metodai ir priemonės	Laukiamas rezultatas
Socialinė	• vaizdinis metodas • praktinis metodas • žodinis metodas • pažintinės – edukacinės ekskursijos, išvykos • relaksacija • bendradarbiavimas su tėvais • STEAM ugdymo metodas • IKT taikymas	Supras kad augalai mus supa. Dėka jų mes galime gyventi.
Komunikavimo	• ugdymas/is per žaidimą • žodinis metodas • kūrybinis metodas • interpretacija • spontaniškasis ugdymas • IKT taikymas	Žinos, kad egzistuoja daug įvairių augalų rūšių
Pažinimo	• vaizdinis metodas • praktinis metodas • kūrybinis metodas • pažintinės – edukacinės ekskursijos, išvykos • IKT taikymas • bendradarbiavimas su tėvais • STEAM ugdymo metodas	Vaikas supras, kad augalai išauga iš sėklų; jiems reikia vandens, maistinių medžiagų ir šviesos
Sveikatos saugojimo	• bendradarbiavimas su tėvais • projektinis metodas • pažintinės – edukacinės ekskursijos, išvykos • probleminis mąstymas • vaizdinis metodas • praktinis metodas • žodinis metodas • sportinės veiklos metodai	Supras, kad žmogui augalai svarbūs dėl daugelio priežasčių
Meninė kompetencija	• ugdymas/is per žaidimą • žodinis metodas • kūrybinis metodas • projektinis metodas • ugdymas pavyzdžiu	Vaikas suvoks, kad augalai yra gyvi; visos augalo dalys atlieka svarbią funkciją. Atras įvairius meninius augalų panaudojimo būdus

	• spontaniškasis ugdymas • STEAM ugdymo metodas	
--	--	--

ŽODYNAS

Su skyriaus tema susijęs žodynas

Sąrašas turėtų būti pritaikytas pagal grupės vaikų amžių ir poreikius. Pradėjus nagrinėti temą rekomenduojama šiuo žodynu pasidalinti su grupės vaikų tėvais, kad ir namuose į žodžius ir jų vartojimą būtų atkreiptas dėmesys

Sąrašą papildykite žodžiais, arba išsirinkite tik tuos, kurie tinkami jūsų grupės programai

aplinka	laistytuvas	svogūnėlis
audinys	lapai	terariumas
augalas	laukas	ūkininkas(-ė)
augalas	lietus	ūkis
augmenija	maistas	vaisius
augti	maistinės	vaistas
botanika	medėlynas	valgomas(-a)
botanikas(-ė)	mediena	vandens lelija
buveinė	medis	vanduo
daigas	medžiagos	vegetaras(-ė)
daržas	miškininkas(-ė)	vejos laistytuvas
daržininkas(-ė)	parkas	vidinis kiemas
daržovės	pastogė	visžalis augalas
derlius	pavėsis	vynmedis
dirvožemis	pievelė	žemė
floristas(-ė)	piktžolės	žemė
gamta	pumpuras	žiedadulkės
gėlė	puokštė	žiedlapiai
gėlių kompozicija	šaka	žolė
jūros dumbliai	šaknys	žolelės
kaktusas	saulės šviesa	kamienas
kraštovaizdis	sėklos	kiemas
krūmas	šiltnamio	kompostas
sukulentinis	sodinukas	stiebas

LITERATŪRA

Tai literatūros ir informaciniai tekstai, kuriuos galima skaityti viso skyriaus metu.

Įtraukiantys, informatyvūs ir literatūriniai tekstai leidžia tyrinėti turinį, reikšti mintis pasitelkus vaizduotę ir kritinį mąstymą, kurie stiprinami skaitant tą pačią knygą keletą kartų. Pakartotinis skaitymas padeda vaikams geriau suprasti turinį, užmegzti ryšį tarp turinio ir kitų sąvokų ar patirties, ugdo jų, kaip būsimų skaitytojų, pasitikėjimą savimi. Siūloma literatūra temai atskleisti ir papildyti:

- Špačkova M. Urvuose ir olose. Vilnius: Niekio rimto, 2018
- Kas ką augina. Lavinamasis žaidimas. Šiauliai: Lucilijus, 2019

- Rebždys A. Pupa. Kaunas: Dajalita, 2009
- Lacey M. Gamtos knyga. Usborne ūkio pasakaitės. Vilnius: Alma littera, 2011
- Sutujev V. Maišas obuolių. Vilnius: Alma littera, 2005
- Wernsing-Bottmeyer B. Pažinkime tvenkinį. Gamtininko knyga. Vilnius: Presvika, 2008
- Ambrukaitis J. Miško gėrybės. Šiauliai: Lucilijus, 2018
- Paltanavičius S. Jei tu slieko nepažįsti. Kaunas: Debesų ganyklos, 2018
- Matheson C. Pabelsk į stebuklingą medį. Vilnius: Apkabink mėnulį, 2016
- Valeikis R. Aukštai ar žemai. Vilnius: Tikra knyga, 2015

TEMA: KŪDIKIAI / GYVŪNŲ JAUNIKLIAI

Numatomas laikotarpis: GEGUŽĖS MĖNUO

Esminis skyriaus klausimas: *Kas yra kūdikiai ir gyvūnų jaunikliai?*

POTEMĖS TEMAI PLĖTOTI (Potemė - pagalba mokytojų planuojant veiklas orientuotas į pagrindinę temą ir esminį klausimą. Potemes mokytojas gali rinktis, keisti ar išvis atsisakyti.):

- Kas tvartelyje gyvena?
- Mano augintinis
- Bjaurusis ančiukas
- Gyvybės ratas
- Kai aš mažas buvau
- Lopšinės man patinka
- Kas pelytės mama?
- Išsiritę iš kiaušinio
- Kiek aš užaugau?

Pagrindiniai skyriaus klausimai:

Tai pagrindiniai skyriaus klausimai, kurių daugės kiekvieną naują savaitę. Per klausimus vaikas atranda ryšį tarp visų skyriaus sričių. Vieno klausimo analizei skiriama apie savaitę.

1-3 m.	3-4 m.	4-5 m.	5-6 m.
1. Kokie yra naminiai gyvūnai? 2. Kokių naminių gyvūnų turiu aš? 3. Parodyk šuniuko nosytę/kojytę/uodegą?	1. Kieno šis jauniklis? 2. Kas skanu/neskanu gyvūnų jaunikliams? 3. Ar gyvūnai geri tėvai? Kaip jie prižiūri savo jauniklius? 4. Kaip vadinasi gyvūnų jaunikliai?	1. Kuo maži kūdikiai /jaunikliai maitinasi? 2. Ar gyvūnai/ jaunikliai turi namus? 4. Kas šis gyvūnas/jauniklis? 5. Kas jo tėvai?	1. Kaip kūdikiai / gyvūnų jaunikliai pasikeičia? 2. Ar gyvūnų jaunikliai turi mama/tėtį? 3. Ką valgo kūdikiai? 4. Ar darželį lanko kūdikiai? Kodėl?

Kompetencija	Metodai ir priemonės	Laukiamas rezultatas
Socialinė	• vaizdinis metodas • žodinis metodas • kūrybinis metodas • pažintinės – edukacinės ekskursijos, išvykos • IKT taikymas • bendradarbiavimas su tėvais • STEAM ugdymo metodas	Supras, kad kūdikiams reikia specialaus maisto ir priežiūros. Domėtis socialine, gamtine aplinka, tyrinėjant bei pažįnant gyvūnų jauniklius.
Komunikavimo	• praktinis metodas • žodinis metodas • kūrybinis metodas • interpretacija • IKT taikymas • bendradarbiavimas su tėvais	Vaikas žinos, kad visi kūdikiai / gyvūnų jaunikliai auga ir keičiasi. Aiškinsis, kuo panašūs jaunikliai ir kuo skiriasi.
Pažinimo	• vaizdinis metodas • praktinis metodas • žodinis metodas • pažintinės – edukacinės ekskursijos, išvykos • ugdymas pavyzdžiu • susitikimai su įvairiais žmonėmis • probleminis mąstymas • bendradarbiavimas su tėvais • STEAM ugdymo metodas	Vaikas supras, kad kūdikių ir gyvūnų jauniklių priežiūra yra panaši ir skirtinga. Žinos kūno dalių pavadinimus, aptars jų paskirtį ir priežiūrą. Pastebės ir nusakys aiškiausiai pastebimus jauniklių požymius. Pastebės/jauniklius/kūdikius, jų išskirtinius bruožus (kailis, uodega, nagai, spalva ir pan.).

Sveikatos saugojimo	• bendradarbiavimas su tėvais • žodinis metodas • projektinis metodas • pažintinės – edukacinės ekskursijos, išvykos • IKT taikymas • ugdymas/is per žaidimą • vaizdinis metodas	Supras, kad gyvūnų jaunikliams reikia specialaus maisto ir priežiūros. Sužinos ko jiems reikia, kad augtų, kaip juos saugoti, prižiūrėti.
Meninė kompetencija	• praktinis metodas • vaizdinis metodas • ugdymas/is per žaidimą • kūrybinis metodas • STEAM ugdymo metodas	Gyvūnų oda, kailis, plunksnos yra labai skirtingi.

ŽODYNAS

Su skyriaus tema susijęs žodynas

Sąrašas turėtų būti pritaikytas pagal grupės vaikų amžių ir poreikius. Pradėjus nagrinėti temą rekomenduojama šiuo žodynu pasidalinti su grupės vaikų tėvais, kad ir namuose į žodžius ir jų vartojimą būtų atkreiptas dėmesys

Sąrašą papildykite žodžiais, arba išsirinkite tik tuos, kurie tinkami jūsų grupės programai.

ančiukai ankstukas(-ė) antis apanga auginti augti automobilinė barškutis buožgalvis buveinė čiauškėti didelis (-ė) dydis dramblys gimti guguoti įvaikintas(-ą) kalbėti	kiaušinis kūdikis ligoninė lopšelis lopšinė lopšys mažas(-ą) miegoti naujagimis pakeisti pediatras(-ė) prasikalti rūpintis sauskelnės seilinukas smulkus(-i) suaugęs svoris	šliaužti švelniai tėvai ūgis vaikas vaikiška lovelė vaikiškas vaikiškas buteliukas vaikščioti varlė verkti verstis verselis veterinaras(-ė) vežimėlis vystyti vizitas zoologas(-ė)
---	--	---

LITERATŪRA

Tai literatūros ir informaciniai tekstai, kuriuos galima skaityti viso skyriaus metu.

Įtraukiantys, informatyvūs ir literatūriniai tekstai leidžia tyrinėti turinį, reikšti mintis pasitelkus vaizduotę ir kritinį mąstymą, kurie stiprinami skaitant tą pačią knygą keletą kartų. Pakartotinis skaitymas padeda vaikams geriau suprasti turinį, užmegzti ryšį tarp turinio ir kitų sąvokų ar patirties, ugdo jų, kaip būsimų skaitytojų, pasitikėjimą savimi. Siūloma literatūra temai atskleisti ir papildyti:

- Iš kur atsiranda vaikai. Vilnius: Alma littera, 2017
- Dabrukas R. Aš kitoks. Vilnius: Ramduva, 2016
- Davies B. Meškis Zujus zoologijos sode. Vilnius: Baltos lankos, 2019
- Bartikova P. Statome namą su Trimis paršiukais. Kaunas: Vaiga, 2019
- Žvėrys zoologijos sode. Vilnius: VAGA, 1999
- Paglostyk mažylį. Su liečiamais paviršiais. Vilnius: Presvika, 2019
- Pirmieji žingsneliai. Gyvūnai ir jų mažyliai. Vilnius: Presvika, 2011
- Grajkowski W. Medžiai. Kaunas: Terra Publica, 2018
- Skučaitė R. ir I. Balsytė Raidžių namučiai. Eiliuota ir įgarsinta abėcėlė. Vilnius: Baltos lankos, 2017
- Mano lopšinė. Vilnius: Alma littera, 2016
- Knygos apie kūdikius.

TEMA: TRANSPORTAS

Numatomas laikotarpis: BIRŽELIO MĖNUO

Esminis skyriaus klausimas: *Kaip mano bendruomenė naudojasi įvairiomis transporto priemonėmis?*

POTEMĖS TEMAI PLĖTOTI (Potemė - pagalba mokytojui planuojant veiklas orientuotas į pagrindinę temą ir esminį klausimą. Potemes mokytojas gali rinktis, keisti ar išvis atsisakyti):

Klasifikuoti jas pagal tris kategorijas: vandens, žemės, oro.

- Dviratės, triratės ir keturatės transporto priemonės
- Kas skraido, o kas ne
- Įvykis gatvėje
- Kaip žmonės keliauja
- Kaip skrenda raketos
- Kosminiai erdvėlaiviai
- Keliauju svajodamas
- Maži ir dideli laiveliai

Pagrindiniai skyriaus klausimai:

Tai pagrindiniai skyriaus klausimai, kurių daugės kiekvieną naują savaitę. Per klausimus vaikas atranda ryšį tarp visų skyriaus sričių. Vieno klausimo analizei skiriama apie savaitę.

1-3 m.	3-4 m.	4-5 m.	5-6 m.
1. Kas važiuoja, plaukia, skrenda? 2. Kokios yra transporto priemonės? 3. Kaip burzgia mašina, tūtuoja traukinys?	1. Kokios yra transporto priemonės (automobiliai, lėktuvai, traukiniai, laivai)? 2. Transporto priemonės, kurios suteikia žmonėms pagalbą (greitoji, policija, gaisrinė). 3. Kaip saugiai elgtis gatvėje? 4. Transporto priemonė, kuriai nereikia kuro - dviratis.	1. Kodėl automobilis važiuoja? 2. Kokios yra transporto rūšys? (Elektromobilis) 3. Kaip juda transportas, kokį kurą naudoja? 4. Kaip būti saugiams ir išvengti pavojų?	1. Kokiu transportu aš naudojuosi, kodėl? 2. Kuo skiriasi ir kuo panašios įvairios transporto priemonės? 3. Kas vairuoja/naudoja transporto priemones mano bendruomenėje? 4. Kaip saugiai naudotis transporto priemonėmis?

Kompetencija	Metodai ir priemonės	Laukiamas rezultatas
Socialinė	- žodinis metodas - projektinis metodas - ugdymas pavyzdžiu - bendradarbiavimas su tėvais	Supras, kad vaiko šeima yra svarbi ir unikali Supras, kad svarbu patiems pasirūpinti savo saugumu.
Komunikavimo	- vaizdinis metodas - žodinis metodas - pažintinės – edukacinės ekskursijos, išvykos - IKT taikymas - susitikimai su įvairiais žmonėmis - bendradarbiavimas su tėvais - STEAM ugdymo metodas	Žinos, kad kai kurias transporto priemones vairuoja/naudoja specialūs pagalbinkai, pvz., vairuotojai, ugniagesiai, policininkai, pašto išvežiotojai
Pažinimo	- ugdymas/is per žaidimą - praktinis metodas - vaizdinis metodas - sportinės veiklos metodai - STEAM ugdymo metodas - probleminis mąstymas - kūrybinis metodas	Supras, kad skirtingiems tikslams naudojame skirtingas transporto priemones, transporto priemonės juda skirtingai. Sužinos kokių transporto priemonių atsirado.
Sveikatos saugojimo	- ugdymas/is per žaidimą - vaizdinis metodas - žodinis metodas - sportinės veiklos metodai - IKT taikymas - ugdymas pavyzdžiu	Žinos, kad yra daug būdų saugiai naudotis transporto priemone. Mokysis saugaus elgesio kelyje

	• probleminis mąstymas • bendradarbiavimas su tėvais	
Meninė kompetencija	• bendradarbiavimas su tėvais • probleminis mąstymas • žodinis metodas • ugdymas/is per žaidimą • vaizdinis metodas • ugdymas pavyzdžiu • kūrybinis metodas	Supras, kad į darželį ir kitas vietas jis važiuoja su transporto priemone. Meninėje veikloje išreikš savo kūrybiškumą

ŽODYNAS

Su skyriaus tema susijęs žodynas

Sąrašas turėtų būti pritaikytas pagal grupės vaikų amžių ir poreikius. Pradėjus nagrinėti temą rekomenduojama šiuo žodynu pasidalinti su grupės vaikų tėvais, kad ir namuose į žodžius ir jų vartojimą būtų atkreiptas dėmesys

Sąrašą papildykite žodžiais, arba išsirinkite tik tuos, kurie tinkami jūsų grupės programai

autobusas automobilio numeris automobilis avarija bėgti bilietas cemento maišytuvas dviratis eismas eiti furgonas gabenimas gaisrinė greičio ribojimas greitasis greitis greitosios pagalbos darbuotojas(-a) greitosios pagalbos mašina inžinierius(-ė) kamščiai kelio ženklai keltas keturratis kontrolierius(-ė) krovins	metro motoras motoroleris neįgalųjų vežimėlis nelaimė nuolatinis bilietas operatorius(-ė) orasraigtis oro uotas parašius pašto išvežiotojas pašto sunkvežimis pėdos perėjos prižiūrėtojas(-a) pirmenybė policijos automobilis policininkas(-ė) raktai ramentai rampa ridenti riedlentė sauga saugos diržas skristi	sraigtasparnis sunkvežimis sustojimo ženklas šalmas šviesoforas taksi tiltas transportas transporto priemonė traukinio bėgiai traukinys tunelis ugniagesys vaikštytė vairuoti vairuotojas(-a) variklis velenas vežimėlis vietinis(-ė) lakūnas(-ė) lėktuvas lokomotyvas mašina mechanikas
--	--	--

LITERATŪRA

Tai literatūros ir informaciniai tekstai, kuriuos galima skaityti viso skyriaus metu.

Įtraukiantys, informatyvūs ir literatūriniai tekstai leidžia tyrinėti turinį, reikšti mintis pasitelkus vaizduotę ir kritinį mąstymą, kurie stiprinami skaitant tą pačią knygą keletą kartų. Pakartotinis skaitymas

padedą vaikams geriau suprasti turinį, užmegzti ryšį tarp turinio ir kitų sąvokų ar patirties, ugdo jų, kaip būsimų skaitytojų, pasitikėjimą savimi. Siūloma literatūra temai atskleisti ir papildyti:

- Kas čia? Transportas. Vilnius: Presvika, 2012
- Rūžička O. Automobilio istorija. Vilnius: Balto, 2017
- Knyga su atvartėliais. Transportas. Vilnius: Presvika, 2014
- Būk saugus kelyje su katinu Teodoru. Saugaus eismo užduotėlės. Šiauliai: Lucilijus, 2018
- Kokios mašinos padeda mieste. 5 mašinų garsai. Vilnius: Presvika, 2017
- Duskey Rinker S. Saldžių sapnų mašinoms aš linkiu. Vilnius: Baltos lankos, 2012
- Minienciklopedija. Transportas. Vilnius: Presvika, 2011
- Arnold N. ir A. Sanders Kaip veikia automobilis. Vilnius: Alma littera, 2013
- Mano priešmokyklinė knyga. Kelių eismas. Kelio ženklai ir eismo taisyklės. Kaunas: Vaiga, 2013
- Havercred E. Piratų laivas. Vilnius: Mūsų knyga, 2009
- Audus H. ir J. Harrison Sniego Senis ir Sniego Šunelis. Vilnius: Baltos lankos, 2013
- Paltanavičius S. Jei rašysi laišką girion. Vilnius: Nieko rimto, 2018
- Gaižauskaitė Z. Žvalgos gatvė šviesoforas. Kaunas: Spaudos praktika, 2019
- Mažasis tyrinėtojas. Automobiliai ir kitas transportas. Vilnius: Egmont Lietuva, 2017

KITOS TEMOS:

Atsižvelgiant į vaikų pažangos vertinimus atliktus pavasarį, liepos ir rugpjūčio mėnesiais įgyvendinami trumpalaikiai (2-4 savaitių) projektai. Siūlomos projektų temos: smėlis/molis, pieva ir jos gyventojai, vanduo ir vandens gyventojai.

REKOMENDUOJAMA LITERATŪRA

Knygos yra būtina gerai suplanuoto skyriaus sudedamoji dalis, padedanti pamatus vaikų ugdymosi patirčiai. Mokytojai raginami sudominti vaikus knygomis visų pamokų metu. Knygą skaityti garsiai galima tiek didelėje, tiek mažoje grupėje ir įvairiose aplinkose.

Knygos gali būti išdėliotos įvairiose grupės vietose, tai žadins vaikų domėjimąsi knygomis netgi žaidžiant ar užsiimant kita veikla. Kai kurias knygas vaikams skaitykite pakartotinai. Tai pagrindinė literatūra, pateikta eilės tvarka pagal savaitę. Kitos knygos bus skaitomos tik vieną ar du kartus per visą skyrių. Tai rekomenduojama literatūra, išvardyta abėcėlės tvarka. Rekomenduojami tekstai papildo pagrindinius skyriaus klausimus, jie gali būti susiję su esminiu skyriaus klausimu ar gilesniu viso skyriaus supratimu. Pasirinkite tas knygas, kurios, jūsų nuomone, labiausiai tinkama jūsų grupei.

Kaip naudoti tekstus

Jei turite tekstą, kuris, jūsų manymu, sudomins jūsų vaikus, pasirinkite vieną ar keletą iš čia siūlomų skaitymo kartu būdų, kurie išplės vaikų mąstymą:

- pirmą kartą skaitydami knygą, pirmiausia peržiūrėkite visus paveikslėlius/nuotraukas, paklauskite vaikų, ką jie mato, apie ką, jų manymu, yra knyga;*
- norėdami, kad vaikai išgirstų žodžių skambesį ir ritmą ir susipažintų su visa istorija, pagalvokite apie galimybę knygą perskaityti vieną kartą be sustojimo;*
- formuokite įgūdžius, kuriuos skaitytojai naudoja norėdami geriau suprasti knygos turinį, kaip antai, garsiai galvodami apie žodžio reikšmę konkrečiame kontekste arba darydami išvadas, pagrįstas turimomis žiniomis;*
- užrašykite ir parodykite vaikų atsakymus į klausimus. Atsakymų turi būti daugiau nei vienas;*
- paprašykite vaikų pabandyti atspėti ką nors istorijoje, pasirėmus tuo, ką jie jau žino, paaiškinti, kodėl jiems taip atrodo;*
- skaitydami knygą vis sustokite, paprašykite vaikų pasidalyti išgirstu nauju žodžiu ar mintimi, paaiškinti jo/jos reikšmę, vartojant jiems žinomus žodžius ar remiantis žinomu kontekstu;*
- pakvieskite vaikus susieti knygos istoriją su savo gyvenimo patirtimi;*
- su visa grupe pagalvokite apie galimus problemas, su kuria gali susidurti veikėjas, sprendimus;*
- paklauskite vaikų, ar knygos veikėjas galėtų pasielgti kitaip, arba ką jie darytų, jei atsidurtų pagrindinio veikėjo vietoje;*
- vaikams vis geriau susipažįstant su knygos turiniu, paprašykite, kas norėtų ją perskaityti jums ar mažoms vaikų grupėms. Leiskite jiems savo žodžiais papasakoti apie knygoje esančius paveikslėlius/nuotraukas ir jos istoriją;*
- palyginkite panašaus turinio, temų ar struktūrų knygas;*
- su vaikais, kuriems reikia papildomos pagalbos, iš anksto apžvelkite arba perskaitykite tekstus ar jų dalis (atkreipiant ypatingą dėmesį į tekste vartojamą žodyną/vartojamus žodžius).*
- vaikams vis geriau susipažįstant su istorija ar informacija, panaudokite tai kaip įžangą į tolesnę veiklą, pvz., suvaidinant istoriją, nupiešiant ką nors iš knygos arba sukuriant lėlių vaidinimą.*

DETALŪS METADUOMENYS	
Dokumento sudarytojas (-ai)	Šakių rajono savivaldybė
Dokumento pavadinimas (antraštė)	Dėl pritarimo Šakių lopšelio-darželio „Berželis“ ikimokyklinio ugdymo programai
Dokumento registracijos data ir numeris	2021-10-26 Nr. AT-888
Dokumento gavimo data ir dokumento gavimo registracijos numeris	-
Dokumento specifikacijos identifikavimo žymuo	ADOC-V1.0
Parašo paskirtis	Pasirašymas
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	Dainius Grincevičius Administracijos direktorius
Parašo sukūrimo data ir laikas	2021-10-26 07:36
Parašo formatas	Trumpalaikio galiojimo (XAdES-T)
Laiko žymoje nurodytas laikas	2021-10-26 07:37
Informacija apie sertifikavimo paslaugų teikėją	ADIC CA-B
Sertifikato galiojimo laikas	2021-02-22 11:08 - 2024-02-22 11:08
Informacija apie būdus, naudotus metaduomenų vientisumui užtikrinti	-
Pagrindinio dokumento priedų skaičius	1
Pagrindinio dokumento pridedamų dokumentų skaičius	0
Pridedamo dokumento sudarytojas (-ai)	-
Pridedamo dokumento pavadinimas (antraštė)	Berželio ikimokyklinio ugdymo programa 2021.pdf
Pridedamo dokumento registracijos data ir numeris	-
Programinės įrangos, kuria naudojantis sudarytas elektroninis dokumentas, pavadinimas	Elpako v.20211025.1
Informacija apie elektroninio dokumento ir elektroninio (-ių) parašo (-ų) tikrinimą (tikrinimo data)	Tikrinant dokumentą nenustatyta jokių klaidų (2021-10-26)
Elektroninio dokumento nuorašo atspausdinimo data ir ją atspausdinęs darbuotojas	2021-10-26 nuorašą suformavo Irena Bacevičienė
Paieškos nuoroda	-
Papildomi metaduomenys	-